

ЯНА ТЕЛЕР НИЩО

Превод от английски: Емилия Масларова, 2016

chitanka.info

I

Нищо няма смисъл,
знам го отдавна.
Затова не си струва да правиш нищо,
разбрах го току-що.

II

Пиер Антон напусна училище в деня, когато разбра, че не си струва да правиш нищо, защото нищо няма смисъл.

Ние, другите, останахме.

И въпреки че учителите хвърлиха доста усилия да поразчистят след Пиер Антон и в класната стая, и в главите ни, малко от Пиер Антон остана вътре в нас. Може би точно заради това се получи така.

Беше втората седмица на август. Слънцето напичаше, правеше ни мудни и раздразнителни, асфалтът полепваше по подметките на маратонките ни, а ябълките и крушите бяха узрели дотолкова, че лежаха удобно в ръката ни — само да ги мяташ. Вървахме със сведени глави.

Беше първият учебен ден след ваканцията. Класната стая миришеше на миещи препарати и на седмици пустота, прозорците, чисти и лъснати, отразяваха светлината, а черната дъска още не бе покрита с тебеширена прах. Чиновите стояха два по два в редици, прави като болнични коридори, както само този ден в годината. 7^a клас.

Седнахме по местата си, без да се претрашаваме да нарушаваме познатия ред.

Има време за всичко. За по-добри неща, за малко хаос. Но не и днес!

Ескилдсен ни посрещна със същата шега, която повтаряше от години.

— Порадвайте се на този ден, деца — заяви той. — Нямахте да има ваканция, ако нямаше училище.

Засмяхме се. Не че беше смешно, смешното бе, че го казва.

Точно тогава Пиер Антон се изправи.

— Нищо няма смисъл — оповести той. — Знам го отдавна. Затова не си струва да правиш нищо. Разбрах го току-що.

Спокоен и съсредоточен, той се наведе и прибра в чантата всичко, което преди малко беше извадил. Кимна безразлично за довиждане и излезе от класната стая, без да затваря вратата след себе си.

Вратата се усмихваше. За пръв път я виждах да го прави. Пиер Антон я остави отворена — като ухилена бездна, която, ако го последвах, щеше да ме погълне заедно с него. На кого се усмихваше? На мен, на нас. Огледах класа. Неловкото мълчание ми подсказа, че са го усетили и другите.

От нас обаче се очакваше да станем нещо.

Да станем нещо, което ще рече да станем някой, ала никой не го казваше на висок глас. Но то не оставаше и неизречено. Долавяше се във въздуха, във времето, в оградата около училището и във възглавниците ни, в плюшените играчки, които ни бяха служили толкова вярно, а сега съвсем несправедливо лежаха захвърлени и събираха прах по тавани и мазета.

Досега не му обръщах внимание. Но ухилената врата на Пиер Антон ми го показва. Още не го осъзнавах с разума си, иначе го знаех.

Изведнъж се уплаших. Уплаших се от Пиер Антон.

Уплашена, много уплашена, още по-уплашена.

Живеехме в Теринг^[1], предградие на най-обикновен провинциален град. Не точно тузарско, но почти. Често ни го напомняха. Никой не го казваше на висок глас, но то не оставаше и неизречено. Боядисани в жълто спретнати тухлени домове и червени къщи, опасани с градини, долепени една до друга съвременни сивкавокафяви сгради с цветя отпред, както и жилищни блокове, там живееха онези, с които не си играехме никога. Имаше и обковани с дъски стари къщи, а също и ферми, които вече не бяха ферми, понеже градът бе превзел земите им, и някои по-внушителни бели постройки за онези, които бяха по почти тузари от нас.

Училището се намираше на ъгъла на две улици. Всички без Елиз живеехме на улица „Теринг“. Случваше се Елиз да мине по по-дългия път, само и само за да отиде на училище с нас, останалите. Поне докато Пиер Антон не напусна.

Пиер Антон живееше с баща си и с другите от комуната в стара ферма на „Теринг“ номер 25. Баща му и всички в комуната бяха хипари, които смятаха, че още сме шейсет и осма година. Така поне твърдяха родителите ни и макар и да не разбирахме какво означава това, го повтаряхме и ние.

В градината отпред, при улицата, имаше слива. Дървото беше високо, старо и чепато, беше се надвесило над живия плет, за да ни изкушава с прашните си едри сливи, които никой от нас не можеше да стигне. Други години скачахме, за да си наберем. Сега престанахме да го правим.

Пиер Антон напусна училище, за да седи на дървото и да ни замерва с неузрели сливи. Някои ни улучваха. Не защото Пиер Антон се целеше в нас — той заяви, че не си струвало. Просто по една случайност.

Освен това ни крещеше.

— Всичко е загуба на време — извика един ден. — Всичко започва, за да завърши. В мига, когато сте се родили, сте започнали да умирате. Така е с всичко.

— Земята е на четири милиарда и шестстотин милиона години, а в най-добрия случай вие ще доживеете до сто — изкрещя той друг ден. — Изобщо не си струва усилията. — Сетне продължи: — Всичко е един голям маскарад, всичко е преструвки и надпревара кой ще се преструва най-добре.

Нищо не подсказваше, че Пиер Антон е най-умният от нас, но дълбоко в себе си го знаехме. Той беше проумял нещо. Макар и да не смеехме да го признаем. Нито пред родителите си, нито пред учителите, нито помежду си. Дори пред самите себе си. Не искахме да живеем в света, за който ни говореше Пиер Антон. Щяхме да станем нещо, да бъдем някой.

Ухилената врата нямаше да ни примами.

В никакъв случай! За нищо на света!

Ето как ни хрумна тази мисъл. Е, не точно на нас, защото всъщност Пиер Антон ни тласна към нея.

Една сутрин Софи бе улучена по главата от две твърди сливи, които я удариха една след друга, и тя направо се вбеси на Пиер Антон, задето само седи на дървото и ни чете лекции.

— Ти не правиш друго, освен да седиш там и да зяпаш. Нима е по-добре така? — кресна тя.

— Изобщо не зяпам — възрази спокойно Пиер Антон. — Гледам небето и свиквам да не правя нищо.

— Дрън-дрън — викна гневно Софи и метна една пръчка по Пиер Антон на дървото.

Тя се приземи върху живия плет, доста далеч от него.

Пиер Антон се засмя, изкикоти се толкова силно, че сигурно го чува чак в училището.

— Щом има нещо, заради което си струва да се разстройваш, значи със сигурност има и нещо, заради което си струва да се радваш. А щом има нещо, заради което си струва да се радваш, със сигурност има нещо, което има смисъл. Но такова нещо няма! — Той повиши леко глас и ревна: — След няколко години всички вие ще бъдете мъртви и забравени, ще бъдете едно нищо, така че не е зле да започнете да свиквате.

Точно тогава проумяхме, че трябва да свалим на всяка цена Пиер Антон от сливата.

---

[1] Измислено селище, името идва от глагол, който означава „разяждам“. — Б.пр. ↑

III

Сливата е с много клони.
С много клони дълги.
С прекалено много клони дълги.

Училището в Теринг бе голямо, квадратно и сиво като бетон. Беше на два етажа и всъщност си беше грозно, но малцина имаха време да мислят за това, особено пък сега, когато внимавахме да не мислим какво казва Пиер Антон.

Но точно във вторник сутринта, на деветия ден от новата учебна година, грозотата на училището се стовари върху нас като цяла шепа от горчивите сливи на Пиер Антон.

Влязох заедно с Ян-Йохан и Софи в училищния двор, точно зад нас вървяха Рике-Урсула и Герда — още щом завихме зад ъгъла и видяхме сградата на училището, всички замълчахме. Трудно е да го обясня, но Пиер Антон сякаш ни беше отворил очите. Сякаш нищото, за което крещеше от дървото, ни бе настигнало по пътя и бе дошло първо в двора.

Училището беше толкова сиво, грозно и ръбато, че едвам си поемах въздух — изведнъж то сякаш бе самият живот, който не би трябвало да изглежда така. Прииска ми се неудържимо да изтичам обратно на „Теринг“ 25, да се кача при Пиер Антон на дървото и да гледам небето, докато се превърна в част от пустотата, от нищото и никога вече да не ми се налага да мисля.

Но от мен се очакваше да стана нещо, някой, затова не изтичах никъде, само погледнах на другата страна и забих нокти в дланта си, докато не ме заболя силно.

Ухилена врата... Отвори се! Затвори се!

Не само аз усетих зова на пустотата.

— Трябва да направим нещо — прошепна Ян-Йохан, за да не го чуят другите седмокласници отпред.

Ян-Йохан свиреше на китара и пееше парчетата на „Бийтълс“ почти като тях.

— Да — пошушна Рике-Урсула, за която подозирах, че си пада по Ян-Йохан.

Герда веднага се изкикоти и разсече с лакът въздуха.

— Но какво? — казах през шепот и аз и ускорих крачката.

Децата от другата паралелка се бяха приближили притеснително, сред тях бяха и грубияните, които, паднеше ли им случай, замерваха момичетата с ластици и сух грах, а както личеше, съвсем скоро такъв случай щеше да се появи.

В часа по математика Ян-Йохан прати на всички бележка и след училище целият клас се събра на футболното игрище. Там бяха всички без Хенрик, защото Хенрик беше син на учителя по биология, а ние не искахме да се излагаме на риск.

В началото ми се стори, че само протакаме, говорим за други неща и се правим, че не мислим за едно и също. Но накрая Ян-Йохан се изправи и ни каза едва ли не тържествено да внимаваме.

— Не може да продължава така — започна той, така и завърши, след като набързо съобщи каквото всички знаехме и без него: не може и занапред да се преструваме, че нещо има смисъл, докато Пиер Антон седи на дървото и крещи, че всичко е безсмислено.

Току-що бяхме преминали в седми клас, всички бяхме наясно с нещата, познавахме света и си давахме сметка, че е важно как изглежда нещо, а не какво всъщност е.

При всички положения, най-важното бе да станем някой. И макар че този някой засега ни изглеждаше твърде смътен и неясен, той със сигурност нямаше нищо общо с това да седиш на дърво и да мяташ на улицата сливи.

Ако Пиер Антон си въобразяваше, че ще промени мнението ни, дълбоко грешеше.

— Ще слезе, щом дойде зимата и сливите свършат — каза Хубавата Роза.

Това не помогна особено.

Първо, слънцето все така напичаше от небето и зимата изглеждаше доста далече. Второ, нямахме причини да смятаме, че и да е зима, и да свършат сливите, Пиер Антон няма да остане на дървото. Единственото, което трябваше да направи, бе да се облече топло.

— Ами, набийте го.

Казах го на момчетата — беше очевидно, че те трябва да се заемат с това, въпреки че и ние, момичетата, можехме да го изподраскаме.

Момчетата се спогледаха.

Не смятаха, че е разумно. Пиер Антон беше як и едър, с лунички по носа, който бе чупен веднъж в пети клас, когато той се бе сбил в града с един деветокласник. Въпреки счупения нос беше победил. Момчето от девети клас бе пратено със сътресение на мозъка в болница.

— Не е хубаво да се бием — отсече Ян-Йохан и другите момчета кимнаха, с което веднага сложиха край на спора, нищо че така вероятно позагубиха уважението на момичетата.

— Хайде да се помолим на Господа — предложи Свети Кай, чийто баща — пък и майка, бяха някакви важни клечки във Вътрешната мисия^[1].

— Млъквай, Кай! — изсъска Оле.

После оципа Свети Кай толкова силно, че той със сигурност нямаше как да млъкне и писна като шопар с подпалена глава, та се наложи ние, останалите, да издърпаме Оле — само това оставаше с тези врясъци да привлечем вниманието на охраната.

— Можем да се оплачем — предложи Малката Ингрид, която беше толкова дребна, че понякога изобщо не я забелязвахме.

Днес обаче я забелязахме и извикахме в един глас:

— На кого?

— На Ескилдсен. — Малката Ингрид видя учудените ни погледи. Ескилдсен беше класният ни ръководител, ходеше с черен шлифер и златен часовник и изобщо не му се занимаваше с нас. — Тогава на директора — допълни тя.

— На директора! — възкликна Оле и сигурно щеше да оципе и Малката Ингрид, ако Ян-Йохан не бе побързал да застане между тях.

— Не можем да се оплачем на Ескилдсен и на директора, не можем да се оплачем на никого от възрастните, защото, оплачем ли се,

че Пиер Антон седи на дървото, ще се наложи да обясним защо се оплакваме. И какво говори Пиер Антон. А не можем да го направим, понеже възрастните ще откажат да признаят, че нищо няма смисъл и всички се преструват.

Ян-Йохан разпери ръце и ние си представихме всички експерти, педагози и психолози, които щяха да дойдат, да ни оглеждат, да разговарят с нас и да ни вразумяват, докато накрая се предадем и отново започнем да се преструваме, че нещо наистина има смисъл.

Ян-Йохан беше прав: това си бе загуба на време, която нямаше да донесе нищо.

Всички мълчахме.

Вдигнах очи към слънцето, после се възрях в белите врати без мрежи на футболното игрище, в кръга за тласкане на гюле отзад, в матраците за скоковете на височина и в пистата. Откъм буквите по края подухваше лек ветреца, който минаваше по футболното игрище — изведнъж ми се стори, че сме в час по физкултура, че е ден като всички останали, и бях на път да забравя защо трябва на всяка цена да свалим от дървото Пиер Антон. Какво толкова, нека си седи там и си крещи, докато изгние — помислих си. Не казах нищо. Мисълта беше върна само в мига, докато бе мисъл.

— Хайде да го замерваме с камъни — предложи Оле и последва дълго обсъждане откъде да намерим камъни, колко големи да бъдат и кой да ги хвърля, понеже идеята беше добра.

Добра, по-добра, най-добра.

Друга нямахме.

---

[1] Църковното сдружение за вътрешна мисия в Дания, или Вътрешната мисия, е консервативна лутеранска организация, която подкрепя въздържанието във всичките му разновидности и се обявява против алкохола, танците, картите и работата в неделя. — Б.пр. ↑

IV

Един камък, два камъка, много камъни.

Всички бяха струпани в количката, която Свети Кай прикачваше към велосипеда си всеки вторник следобед, за да разнася местния вестник, и първата сряда на месеца, за да разкарва църковния бюлетин. Бяхме ги събрали на реката, където бяха големи и кръгли, и количката стана тежка като мъртъв кон.

Щяхме да ги хвърляме всички.

— Всеки най-малко по два — разпореда се Ян-Йохан.

Оле следеше никой да не изпусне реда си. Дори Хенрик Гадняра беше повикан и надлежно си получи двата камъка, но нито един от тях не се и доближи до целта. Майкен и Софи не се справиха кой знае колко по-добре.

— Значи нищото ви е уплашило, а? — кресна Пиер Антон, докато наблюдаваше жалките опити на Рике-Урсула да мята камъните, които се приземяваха в живия плет.

— Ти си там, горе, само защото баща ти си мисли, че още сме шейсет и осма година! — провикна се Големия Ханс, който замери дървото с камък.

Той удари една слива, която се пръсна във всички посоки.

Ние се изкикотихме.

Аз се изсмях заедно с всички останали, макар и да знаех, че това изобщо не е вярно. Бащата на Пиер Антон и другите в комуната отглеждаха екологично чисти зеленчуци, изповядваха екзотични религии, вярваха в духове, в алтернативната медицина и в ближните. Но това не беше вярно по друга причина. Не беше вярно, защото бащата на Пиер Антон ходеше късо подстриган, работеше в компютърна фирма и си беше съвсем в крак с времето — всичко това нямаше нищо общо с шейсет и осма година и с Пиер Антон.

— Баща ми изобщо не си мисли такива неща, аз също — кресна Пиер Антон, както бършеше сливата, размазана по ръката му. — Седя

си тук в нищото. И е по-добре да седиш в нищото, отколкото в нещо, което не е нищо.

Беше рано сутринта.

Слънцето печеше от изток, право в очите на Пиер Антон. Ако искаше да ни види, той трябваше да ги закрие с длан. Ние стояхме с гръб към слънцето, около количката на отсрещния тротоар. Извън обхвата на Пиер Антон и неговите сливи.

Не му отговорихме.

Беше ред на Рикард. И той запрати камък, който се удари с все сила в ствола на дървото, вторият пък просвистя сред листата и сливите и се размина на косъм с лявото ухо на Пиер Антон. После дойде моят ред. Никога не съм била добра в мятането, но бях ядосана и преизпълнена с решимост, затова, макар и първият ми камък да се озова в живия плет, при камъка на Рике-Урсула, вторият изтрополи точно по клона, на който седеше Пиер Антон.

— Ей, Агнес — викна ми той отгоре. — Толкова ли ти е трудно да повярваш, че нещо има смисъл?

Запратих и трети камък и този път явно бях одраскала Пиер Антон, защото чухме рев и за миг горе на дървото настъпи тишина. После и Оле метна камък, но прекалено високо и прекалено надалече и Пиер Антон се разкрещя отново:

— Ако доживеете до осемдесет години, ще сте проспали трийсет от тях, девет ще сте ходили на училище и ще сте си писали домашните, почти четиринайсет ще сте работили. Вече сте прекарвали над шест години в това да сте малки деца и да си играете, след време ще ви се съберат най-малко дванайсет в това да чистите вкъщи, да готвите и да си гледате децата, излиза, че разполагате най-много с девет години да живеете. — Пиер Антон хвърли във въздуха една слива. Тя описа лека дъга и тупна в канавката. — И искате да прекарате тези девет години в това да се преструвате, че сте станали нещо в маскарад, който не означава нищо, вместо още сега да започнете да се наслаждавате на тези девет години.

Той откъсна от дървото още една слива и както седеше доволно между два клона, сякаш я претегли в дланта си. Отхапа доста от нея и се засмя. Плодовете вече бяха узрели.

— Не е маскарад! — кресна Оле и се закани с юмрук на Пиер Антон.

— Не е маскарад! — присъедини се и Големия Ханс, който метна още един камък.

— Защо тогава всички се преструват, че онова, което не е важно, е много важно, а истински важното изобщо не е важно? — Пиер Антон се засмя и прокара ръка по лицето си, за да избърше сока, потекъл от сливата по брадичката му. — Как става така, че е толкова важно да казваме „моля“, „благодаря ти“, „добър ден“ и „как си“, при положение че не след дълго никой от нас вече няма да прави нищо и всички знаят, че вместо това могат да си седят тук, да ядат сливи, да гледат как светът минава покрай тях и да свикват да са част от нищото?

Камъните на Свети Кай полетяха бързо един след друг.

— Щом нищо няма смисъл, значи по-добре да не правиш нищо, отколкото да правиш нещо. Особено пък ако това нещо е да мяташ камъни, защото не ти стиска да се покатериш на дървото.

По сливата от всички посоки се посипаха камъни. Бяхме забравили, че е имало ред кой кога да ги мятат. Сега вече всички ги хвърляхме едновременно, не след дълго Пиер Антон нададе рев и след като падна от дървото, се приземи с трясък на тревата зад живия плет. А това бе само добре дошло за нас, защото камъните бяха свършили и ставаше късно. Свети Кай трябваше да отскочи до тях с количката и велосипеда, ако искаше да стигне преди звънеца в училище.

На другата сутрин, докато минавахме на път за училище покрай дървото, на него беше спокойно.

Пръв улицата прекоси Оле. След това мина и Големия Ханс, който скочи тромаво и откъсна две сливи заедно с листата и с мощен вик, и когато пак не последва реакция, го последвахме и ние — всички ликувахме.

Бяхме победили!

Победата е сладко нещо. Победата е. Победа.

След два дни Пиер Антон пак седеше на сливата с лепенка на челото и сипеше остроумни забележки:

— Дори и да усвоите нещо и да решите, че сте добри в него, все ще се намери някой, който да е по-добър.

— Млъквай! — креснах му аз. — Аз ще бъда нещо, което си заслужава! Ще бъда и известна в цял свят!

— Не се и съмнявам, Агнес. — Гласът на Пиер Антон беше мил, едва ли не състрадателен. — Ще станеш модна дизайнерка, ще ситниш на високи токове, ще се преструваш, че наистина си нещо, ще се постараяш и другите да си мислят, че са нещо, стига да носят дрехи с твоята марка. — Той поклати глава. — Но ще установиш, че не си нищо друго, освен клоун в бездарен цирк, където всички се опитват да се убедят помежду си, че е жизненоважно една година да изглеждаш така, а друга — иначе. Освен това ще установиш, че славата и широкият свят са извън теб, а вътре, каквото и да правиш, няма и никога няма да има нищо.

Огледах земята, никъде нямаше камъни.

— Млъквай — изпищях, но Пиер Антон продължи:

— Защо още сега не признаеш, че нищо няма смисъл, и просто не се наслаждаваш на нищото?

Показах му среден пръст.

Пиер Антон само се засмя.

Вбесена, сграбчих за ръката Рике-Урсула, защото тя ми беше приятелка със синя коса и шест дебели плитки, а това определено си беше нещо.

Синя, по-синя, най-синя. Ако майка ми не бе забранила изрично, и моята коса щеше да бъде синя. Сега обаче бях принудена да се задоволявам само с шестте плитки, които при моята перушинеста рядка коса не изглеждаха особено внушително, но пак бяха нещо.

Само след няколко дни Ян-Йохан отново ни събра на футболното игрище.

Нямаше добри предложения, затова пък имаше колкото искаш лоши. Вече никой не слушаше Оле и ако той не беше най-силният в класа — поне откакто Пиер Антон напусна училище — сигурно щяхме да му се нахвърлим.

Тъкмо се канехме да се разотидем, понеже така и така не можехме да измислим нищо, когато напред излезе Софи.

— Трябва да докажем на Пиер Антон, че все нещо има смисъл — беше единственото, което каза тя.

Беше предостатъчно, всички разбрахме веднага, че трябва да направим точно това.

Заехме се още на другия ден следобед.

V

Софи живееше на мястото, където Теринг преставаше да бъде град и се превръщаше в поле. Зад боядисаната в жълто къща на родителите ѝ имаше голяма нива с изоставена дъскорезница в края. Дъскорезницата вече не се използваше за нищо и предстоеше да бъде съборена, за да се отвори място за спортна зала, за която големците в града говореха от години. Въпреки това никой не вярваше да се появи спортна зала и макар че с времето дъскорезницата бе станала съвсем неизползваема с изпотрошените си прозорци и продънения покрив, тя още си стоеше там и беше точно мястото, което ни трябваше.

В голямото междучасие всички дадохме на Ян-Йохан монети от по една, две и пет крони и той изтича чак в железарията, за да направи покупката, после пак се върна на бегом, стиснал нов катинар с шифър.

Известно време спорихме за шифъра — всеки смяташе, че най-подходящ е именно неговият рожден ден. Накрая решихме това да е пети февруари, рожденият ден на Пиер Антон. Пет, нула, две бяха числата, които всички се постаряхме да запомним — бяхме се улисали в това до степен да забравим за домашните и да не внимаваме в час, а господин Ескилдсен се усъмни и попита каква муха ни е влязла в главите и дали не сме изгубили и малкото ум, който имаме.

Никой от нас не отговори. Пет, нула, две!

Разполагахме с дъскорезницата, разполагахме и с катинара и знаехме какво да правим. Но се оказа много по-трудно, отколкото мислехме. Пиер Антон беше донякъде прав, че нищо няма смисъл, затова не бе никак лесно да събираме неща, които не са съвсем безсмислени.

И този път ни спаси Софи.

— Просто ще се преструваме, че не са безсмислени — каза тя и малко по малко всички се сетихме какво да донесем.

Елиз си спомни колко е плакала, когато е била на шест години и едно куче вълча порода е отхапало главата на куклата ѝ, след което изрови от кашоните в мазето старата кукла и отхапаната глава и ги

донесе в дъскорезницата. Свети Кай пък дойде със стара книга с църковни химни без предната и задната корица, нямаше ги и доста от самите химни, но от 27 до 389 страница книгата си беше цяла. Рике-Урсула се появи с розов гребен от слонова кост, липсваха му само два зъба, а Ян-Йохан донесе касета на „Бийтълс“, която отдавна не свиреше, но на него сърце не му даваше да я изхвърли.

Други тръгнаха да обикалят от къща на къща и да молят да им дадат нещо, което да има смисъл. В една-две им затръшнаха вратата под носа, но все пак получихме и някои чудати неща.

Най-отзивчиви бяха старците. Подариха ни порцеланови кученца, които си мърдаха главите и бяха съвсем леко нащърбени, снимки на родители, които отдавна бяха починали, и играчки на деца, които отдавна бяха пораснали. Получихме и дрехи, които някой е харесвал толкова, че ги е износил до скъсване, и дори една роза от булчински букет отпреди трийсет и шест години.

По розата ние, момичетата, направо се прехласнахме, защото чувствахме, че тя наистина е част от нещо, което има смисъл: от мечтата да се задомиш с булчински букет и с целувка от мъжа, който ще бъде твой завинаги. После обаче Лаура каза, че жената, която ни я е дала, се е развела само след пет години. И тъй като много от родителите ни бяха разведени — ако изобщо се бяха женили, тази мечта явно също се оказа безсмислена.

Купчината растеше и растеше.

Само за няколко дни стана висока почти колкото Малката Ингрид. Въпреки това все още не ѝ достигаше смисъл. Бяхме наясно, че нищо от онова, което сме донесли, няма особено значение за нас и в такъв случай как ли щяхме да убедим Пиер Антон в обратното?

Той щеше да ни изобличи веднага.

И да ни направи на нищо. Нищо.

Ян-Йохан отново ни събра и ние доста бързо трябваше да признаем, че все пак има неща, които са важни за нас, нищо че иначе са без особен смисъл. Но пак бе по-добре, отколкото сега.

Пръв беше Денис. Той донесе цяла купчина книги от поредицата „Тъмници и дракони“, които беше чел и препрочитал и ги бе научил

едва ли не наизуст. Не след дълго обаче Оле откри, че четири от книжките липсват, и каза на Денис, че ще се наложи да донесе и тях.

Денис изсумтя Оле да си гледал работата, но всички знаехме, че това не влиза в плана, пък и си бяхме гадняри. Колкото повече недоволстваше Денис, толкова повече настоявахме, че книгите очевидно значат много за него. И нали сме се разбрали да занесем на купчината именно каквото има най-голямо значение за нас, как иначе ще убедим Пиер Антон да слезе от дървото?

Когато Денис донесе и последните четири книги от поредицата „Тъмници и дракони“, смисълът сякаш започна да се очертава. Денис знаеше колко обича Себастиан въдицата си. Себастиан пък знаеше колко държи Рикард на черната си футболна топка. А Рикард беше забелязал, че Лаура не сваля обичите с африкански папагалчета.

Трябваше да спрем още преди да сме стигнали дотук. Сега вече беше късно, макар и да направих каквото можах.

— Няма да стане — заявих.

— Ха! — изсумтя Герда, както сочеше зелените ми сандали на платформа, за които бях молила майка цяло лято и които тя ми купи съвсем наскоро на половин цена по време на разпродажбите.

Знаех, че ще стигнем и до тях. И да си призная, вероятно именно затова се опитах да спра цялата работа. Беше въпрос на време някой да се сети за сандалите ми. Нещата само загрубяха от това, че първа за тях си спомни онази лигла, вечно кикотещата се Герда. В началото си направих оглушки, престорих се, че не съм забелязала какво сочи, тя обаче настоя.

— Сандалите, Агнес — отсече и оттук нататък вече нямаше измъкване.

Приклеках и понечих да ги разкопчая, но сърце не ми даваше да го направя, затова се изправих отново.

— Не мога — обясних. — Мама ще ме пита къде са и тогава вече възрастните ще ни разкрият.

Мислех се за много хитра. А не бях.

— Нима си въобразяваш, че си по-добра от нас? — извика Себастиан. — А какво според теб ще си помисли баща ми за въдицата?

За да наблегне на думите си, грабна от купчината въдицата и кукичката, която се поклащаше от нея.

— А аз какво съм направил с книгите?

— И къде е футболната ми топка?

— А обиците ми?

Бях изгубила и го знаех. Единственото, което можех да направя, бе да поискам няколко дни отсрочка.

— Докато свърши лятото.

Не се смилиха над мен. Все пак ми разрешиха да взема за малко гуменките на Софи, за да не се прибирам боса.

Бяха ми малки, стискаха ми на палеца и пътят до нас се оказа много по-дълъг от обикновено. Плачех, когато завих по улицата и извървах сама последната отсечка до къщата.

Не влязох вътре, седнах в бараката с велосипедите, там нямаше да ме видят и от улицата, и от къщата. Изух гуменките на Софи и ги изритах в ъгъла. Пред очите ми още бяха зелените сандали на платформа върху купчината смисъл.

Погледнах надолу към босите си крака и реших, че Герда ще си плати скъпо и прескъпо.

VI

Отне ми три дни да открия слабото ѝ място и през тези три дни бях изключително мила с нея.

Никога не ми е била симпатична. Все плюеше, докато говореше, още повече, докато се кикотеше, което правеше почти през цялото време. Освен това никога не оставяше сама Рике-Урсула, а Рике-Урсула ми беше най-добрата приятелка, много държах на нея не само защото беше със синя коса и шест плитки, но и защото ходеше облечена само в черно. Ако майка не ми правеше напук и не ми купуваше тези шарени дрешки, и аз щях да се обличам в черно. Сега обаче бях принудена да се задоволявам само с един черен панталон, с две черни тениски със смешни надписи на английски и с един черен вълнен потник, много дебел за началото на септември.

Но да се върнем на Герда.

Разменихме си с нея ластици за коса, пошушукахме за момчетата и аз ѝ доверих, че си падам малко по Големия Ханс (което изобщо не беше вярно, но макар и да не е хубаво да се лъже, сега имахме, както се изразяваше по-големият ми брат, *forse majeure* и въпреки че не знаех какво означава това, то със сигурност предполагаше, че точно сега може и да послъжа малко).

Първите два дни не донесоха много. Герда не даваше признаци да държи особено на нещо. Или може би ме бе усетила. Имаше едни стари книжни кукли, подарък от баба ѝ, но аз знаех, че още от пети клас не си играе с тях. Веднъж ми показа снимка на Том Круз, по когото си падала много и когото целувала всяка вечер преди лягане. Имаше и цяла купчина любовни романи с лекари, които целуват медицински сестри и после живеят честито с тях. Признавам си, няхах нищо против да ги взимам и да ги чета от време на време, а Герда сигурно щеше да пусне някоя и друга сълза, ако се наложеше да се раздели с тях, но това пак беше дреболия, нещо без особено значение. После на третия ден разбрах къде е слабото място на Герда.

Седяхме в стаята ѝ, пиехме чай и слушахме една касета, която баща ѝ току-що ѝ беше подарил. Предишните два дни бяхме прекарали у майка ѝ, в стаята на Герда там, пълна с момичешки неща и дрънкулки. Сега бяхме в стаята ѝ в къщата на баща ѝ, където тя живееше през седмица. Тук тя държеше не на стереоуредбата, не на надуваемия найлонов фотьойл, не на плакатите със своите идоли по стените, понеже си ги имаше същите и у майка си. Не, онова, което правеше стаята на Герда у баща ѝ по-особена, беше огромната клетка в ъгъла с мъничък хамстер в нея.

Хамстерът се казваше Оскар Малък и на другия ден заявих, че Герда трябва да занесе на купчината със смисъл именно него.

Тя се разплака и се закани да каже на всички за мен и за Големия Ханс. Аз пък ѝ отвърнах през кикот, че съм си го измислила заради force majeure. Герда се разплака още повече и каза, че съм най-отблъскващият човек, когото някога е познавала. А когато плака цели два часа и нищо не бе в състояние да я утеши, аз започнах да се съмнявам и да се питам дали не е права. После обаче видях най-отгоре на купчината зелените си сандали на платформа и останах непреклонна.

Двете с Рике-Урсула отидохме с Герда у тях, за да вземем още сега Оскар Малък. Нямахме никакво намерение да я оставяме да се измъкне.

Бащата на Герда живееше в една от новите, долепени една до друга къщи. Бяха сивкавокафяви, тухлени — поне отвън, където тухлите бяха наслагани върху бетона, и всички бяха с големи прозорци, които се отваряха лесно. Намираха се в края на Теринг, където доскоро се бяха простирали поляни, пълни със сивкавокафяви овце. От това, че къщата беше в другия край на Теринг, ни се стори, че сме ходили дълго и изтощително, но най-важни бяха големите прозорци. Бащата на Герда си беше у дома и трябваше да изнесем Оскар Малък, без да ни усети.

Рике-Урсула влезе заедно с Герда в стаята ѝ, а аз останах отвън, готова да поема Оскар Малък. Той ми беше подаден през прозореца и аз го пхнах в старата ръждива клетка, която бяхме изнамерили

специално за целта. Самата Герда се сви в ъгъла, заподсмърча и отказа да помага.

— Млъквай, Герда! — троснах се накрая, вече не издържах на хленченето ѝ. — Иначе върху купчината ще се появи мъртъв хамстер.

Това не спря подсмърчането ѝ, но тя поне не каза нищо и стана по-поносимо. Тя излезе, без да я усети баща ѝ.

Оскар Малък беше на бели и светлокафяви петна и всъщност бе много сладичък с потрепващите мустаци, затова се зарадвах, че не ми се налага да изпълня закана. От друга страна, клетката беше тежка и неподатлива, а пътят до дъскорезницата — безкрайно дълъг. Трябваше да вземем количката на Свети Кай. Не го бяхме направили, затова се редувахме да носим клетката. Герда също. Нямаше причина да не сподели с нас бремето — така де, защо само нас с Рике-Урсула да ни болят раменете. Мина цяла вечност, докато излезем на полето, при дъскорезницата, Оскар Малък пищеше през цялото време, сякаш наистина щях да го убивам, но накрая стигнахме и можехме да оставим клетката с хамстера в здрача зад вратата.

Разрешихме на Герда да постели клетката със стърготини и след като тя даде на Оскар Малък още храна и прясна вода, се покатерих по стълбата и го оставих заедно с клетката върху купчината.

Слязох, извлачих стълбата встрани и се полюбувах на купчината с леко клюмналата отгоре клетка, която приличаше на звезда. После забелязах колко тихо е в дъскорезницата.

Тихо. По-тихо. Съвсем тихо.

Беше толкова тихо, че най-неочаквано си дадох сметка колко голямо и празно е помещението, колко много покрити с мръсотия и стърготини процепи и пролуки има по циментовия под, колко плътни са паяжините, които висяха от всяка греда, колко много са дупките по покрива и колко малко прозорците, по които още има стъкла. Огледах дъскорезницата от единия до другия край, от горе до долу, от горе до долу, и накрая се извърнах към съучениците си.

Те още се взираха мълчаливо в клетката.

Оскар Малък сякаш беше добавил към купчината смисъл нещо, което липсваше и на зелените ми сандали на платформа, и на въдицата на Себастиан, и на футболната топка на Рикард. Бях много доволна от себе си, задето ми е хрумнало, и ми докривя, че другите не са особено въодушевени.

На помощ ми се притече Оле.

— Е, сега вече има нещо, което не е безсмислено! — възкликна той, като премести поглед от Оскар Малък към мен.

— Пиер Антон вече няма как да го обори — допълни Големия Ханс и никой не му възрази.

Едвам се сдържах да не поруменея от гордост.

Вече ставаше късно и повечето от нас трябваше да се прибират за вечеря. Погледнахме възхитени за последно набъбващата купчина, после Софи угаси осветлението и затвори вратата след нас. Ян-Йохан сложи катинара и ние се пръснахме бързо във всички посоки.

Беше ред на Герда.

VII

Герда не беше особено изобретателна и само каза, че Майкен трябва да даде телескопа си. Всички знаехме, че тя е вложила в него две години и всичките си спестявания и стига да няма облаци, всяка вечер наблюдава звездите, защото смята да става астрофизик. Въпреки това изборът ни разочарова.

Оказа се обаче, че Майкен е по-склонна да рискува.

Не ѝ се наложи да умува дълго: обърна се право към Фредерик и каза:

— Националният флаг на Дания.

Фредерик сякаш се смали: стана по-слаб и дребен, изчерви се и заклати яростно глава.

Беше с кестенява коса и кафяви очи и винаги ходеше облечен в бяла риза и син панталон с ръбове, които другите момчета правеха всичко възможно да намачкат. И той като родителите си, които бяха женени, а не разведени, и никога нямаше да се разведат, вярваше в Дания и в кралското семейство и му беше забранено да играе с Хюсеин.

Твърдеше, че гордият ни флаг, гордият флаг на Дания, бил спуснат от небесата през хиляда двеста и не знам коя си година, та датският крал да надделее над врага в Латвия. Не беше в състояние да обясни какво е търсел датският крал в Латвия, но и да знаеше, това едва ли щеше да му помогне.

При всички положения, нас не ни вълнуваха никакви крале и Латвии.

— Датския флаг, датския флаг, донеси ни, Фредерик, датския флаг.

Песента не беше особено интересна, но ние я пеехме отново и отново и се забавлявахме страхотно. Ала най-забавен беше ужасът върху лицето на Фредерик.

В градината на малката червена къща, където Фредерик живееше с женените си и неразведени родители, се издигаше най-високият в

Теринг пилон. Датският флаг се вееше на него от изгрев до залез-слънце всяка неделя, а също по специални поводи, например рождения ден на кралицата и на самия Фредерик^[1] и обичайните празници. В семейството на Фредерик бе задължение и привилегия на мъжа да вдига флага и тъй като Фредерик бе отпразнувал наскоро четиринайсетия си рожден ден, той се бе съгласил гордо да поеме от баща си и задължението, и привилегията.

От само себе си се разбираше, че Фредерик няма никакво намерение да ни дава флага. Ние обаче бяхме непреклонни и безпощадни и на другия ден датският флаг зае мястото си върху купчината смисъл.

Запяхме националния химн и стояхме мирно, докато Фредерик привързваше червено-белия символ за железния прът, който Ян-Йохан бе намерил в другия край на дъскорезницата и който сега бе забит здраво наред купчината.

Отблизо датският флаг беше много по-голям, отколкото когато се вееше горе на пилоната, и аз се посмутих от цялото начинание — ами историята, ами нацията! Тези неща обаче не притесняваха другите и когато се замислих за смисъла, си дадох сметка, че Майкен е улучила право в целта: с датския флаг отгоре купчината смисъл приличаше много повече на нещо.

Нещо. Много. Смисъл!

И през ум не ни беше минавало, че и Фредерик може да е гадняр. Но той се издигна значително в очите ни, когато поиска дневника на Госпожа Вернер.

Госпожа Вернер беше... как ли да се изразя? Ами, Госпожа Вернер.

А дневникът на Госпожа Вернер наистина си беше нещо много специално, бе с тъмна кожена подвързия и старателно запълнени страници, тънки като оризова хартия, само че много по-хубава.

Госпожа Вернер започна да ахка и да охка, не можело да даде дневника, дори закърши ръце по начин, който ние, момичетата, после се опитахме да повторим — направо щяхме да се пукнем от смях.

Това не помогна.

Дневникът беше сложен на купчината смисъл, пък било то и без ключето, което Фредерик бе забравил да поиска, затова ни падна в очите точно толкова бързо, колкото и се беше издигнал.

Госпожа Вернер оповести носово и доста снизходително, че след като сме добавили дневника, купчината смисъл е достигнала съвсем ново ниво — умираше си да употребява думи, които са дошли от френския и които ние, останалите, не разбирахме. Каквото и да означаваше това ниво, именно заради него Госпожа Вернер се извини на Анна-Ли, задето ще ѝ се наложи да даде акта си за осиновяване.

Въпреки че беше датчанка, Анна-Ли всъщност бе корейка и от двете си семейства познаваше само датското. Никога не казваше и дума, никога не се месеше в нищо, ако някой я заговореше, само премигваше и забиваше поглед в земята. И сега си замълча. Вместо нея възнегодува Рике-Урсула:

— Това не се брои, Вернер. Актът за осиновяване е като акта за раждане. Няма как да го дадеш.

— Е, ужасно съжалявам — възрази възмутен Госпожа Вернер. — Дневникът е моят живот. Щом той може да бъде пожертван върху купчината, там може да отиде и един акт за осиновяване. Нали идеята беше купчината да има смисъл?

— Не по този начин — отговори Рике-Урсула, като заклати глава, така че шестте ѝ сини плитки се разлетяха във въздуха.

Госпожа Вернер пак настоя вежливо, а ние наистина не знаехме как да го опровергаем, затова продължихме да стоим там и да умуваме какво да правим.

Точно тогава, за наше изумление, Анна-Ли се разприказва:

— Няма значение — подхвана тя. — По-точно, има огромно значение. Но нали точно такъв беше замисълът? Иначе купчината смисъл се обезсмисля напълно и ще излезе, че Пиер Антон е прав и всичко е безсмислено.

Анна-Ли беше права.

Актът за осиновяване бе добавен отгоре върху купчината и когато Анна-Ли заяви, че Малката Ингрид трябва да донесе новите си патерици, не възрази никой.

Налагаше се Малката Ингрид да използва старите.

Ставаше все по-забавно с този смисъл, а въодушевляването ни беше безгранично, когато Малката Ингрид прошепна най-

невъзмутимо, че Хенрик трябва да донесе змията във формалдехид.

---

[1] Тук може би става въпрос не за самото момче, а за престолонаследника на Дания със същото име. — Б.пр. [↑](#)

VIII

В кабинета по биология имаше шест неща, които си струваше да разгледаш: скелет, който наричахме Господин Хансен, половин човек с органи, които се вадеха, плакат върху стената с женски детеродни органи, леко напукан човешки череп, който обозначавахме като Приятелката на Хамлет, една препарирана невестулка и змията във формалдехид. От тях определено най-интересна бе змията във формалдехид и затова хрумването на Малката Ингрид си беше направо блестящо.

Хенрик не беше съгласен.

Не на последно място защото змията бе кобра и баща му беше вложил в нея много време, дълга кореспонденция и безкрайни увещания, докато я осигури за училищната колекция. Другото интересно при змията беше, че бе отблъскваща и направо те побиваха тръпки, ако я погледнеш. С праисторическата си шарка и застъпващите се люспи тя лежеше, нагъната на безкрайна спирала, на дъното на стъкленницата, беше извила настървено врат и бе вдигнала глава, сякаш се канеше всеки момент да блъвне изпод розовите си като плът съскащи зъби отрова, която на мига ще те парализира.

Никой не се и докосваше по своя воля до стъкленницата.

Освен ако не получиш поне десет крони.

Хенрик твърдеше глупаво и вироглаво, че змията във формалдехид няма какво да търси върху купчината смисъл. Все пак помогна малко това, че в междучасието Хюсеин вдигна стъкленницата със змията над главата на Хенрик (десетте крони ги плати Оле) и се заклани да я разбие в черепа му, ако той не я сложи върху купчината.

Останалите също настояхме нетърпеливо да го направи незабавно. Трябваше да приключим с това, за да запустим веднъж завинаги устата на Пиер Антон. Сливите вече бяха узрели и сега той плюеше по нас лепкави костилки, докато крещеше:

— Какво си въобразявате, момичета, с тия ваши срещи, по които ходите? — провикна се той сутринта, когато аз минавах, хваната за

ръка с Рике-Урсула, покрай „Теринг“ 25. — Първо се влюбвате, после тръгвате по срещи, след това пък преставате да сте влюбени и късате.

— Млъквай, Пиер Антон — ревна с все сила Рике-Урсула.

Сигурно се почувства много жегната, защото тъкмо обсъждахме Ян-Йохан и цялата тази история с чувствата, които все не можехме да проумеем и да обуздаем.

Пиер Антон се засмя и продължи по-мило:

— И това продължава отново и отново, докато не ви писне и не решите, че единствен и неповторим е онзи, който по една случайност се е озовал най-близо до вас. Вятър работа!

— Млъквай де, чу ли! — извиках и аз и хукнах.

Не ходех по срещи и нямах представа кого ще предпочета, ако се наложи да избирам бързо, но наистина ми се искаше скоро да го направя. Нямах никакво намерение да допускам Пиер Антон да ми провали любовта още преди тя да е започнала.

Ние с Рике-Урсула продължихме да тичаме чак до училището, не помнехме някога и двете да сме били едновременно толкова вкиснати. Не се поободрих дори когато Хубавата Роза ни напомни, че навремето Пиер Антон е излизал половин месец със Софи и че двамата дори са се целували, преди да скъсат, а после Софи се е срещала със Себастиан и Пиер Антон се е хванал с Лаура.

Тази история ми дойде в повече. Само потвърждаваше онова, което бе казал и Пиер Антон.

Не знам кога точно Хенрик е улучил момента и е измъкнал от кабинета по биология змията, нито как е успял да я пренесе в дъскорезницата, без да го забележат. Знам само, че Денис и Рикард са му помогнали и че когато те вдигнаха стъкленницата и я сложиха върху купчината, змията се загъна гнусно, все едно е жива.

На хамстера Оскар Малък също не му хареса.

Той зацвърча жално и се сви в най-далечния ъгъл на клетката, а Герда се разплака и каза да увият стъкленницата с вестници, за да не ни се налага на всички да гледаме змията.

Но от цвърченето на Оскар Малък тя придоби още по-голям смисъл, затова не се съгласихме да бъде опакована.

Вместо това се извърнахме с очакване към Хенрик.

IX

Хенрик наистина си беше голям гадняр.

Поиска боксовите ръкавици на Оле. Единственото забавно в тях бе, че Оле си ги обичаше и че бяха червени — в тон с датския национален флаг.

От своя страна, Оле умува цели осем дни, докато реши какво да поиска.

Ако не беше Оле и ако планът му не бе толкова грандиозен, сигурно всички щяхме да му се ядосаме. Докато той умуваше, пак трябваше да търпим крясъците, които Пиер Антон надаваше от дървото.

— Ходите на училище, за да си намерите работа, а си търсите работа, за да имате време да не правите нищо. Защо още сега не започнете да правите нищо? — извика ни той и изплю върху нас една костилка от слива.

Купчината смисъл сякаш започна да се смалява и да губи от смисъла, а това бе непоносимо.

— Почакай само и ще видиш! — провикнах се аз с цяло гърло и се изплъзнах на размякнатата слива, политнала към нас.

— Няма какво да чакам — възрази презрително Пиер Антон. — И не си струва да гледам нищо. И колкото повече чакате, толкова по-малко ще има за гледане!

Запуших си ушите с ръце и забързах нататък към училището.

Онзи ден обаче не намерих там утеха, учителите ни бяха ядосани. Бяха наясно, че именно нашият клас стои зад изчезването на змията във формалдехид. Какъв тъпанар беше Хенрик, да я грабне и изнесе веднага след часа ни по биология!

Накараха ни всички да оставаме дни наред един час след училище, докато си признаем какво сме направили с нея. По-точно

всички без Хенрик, понеже баща му беше сигурен, че няма как да го е извършил той.

Гадняр! Гадняр! Хенрик Гадняра.

Как само го проклинахме и чакахме деня, когато щяхме да сме приключили с купчината и Пиер Антон щеше да я е видял, след което щяхме да си кажем всичко и онзи малък гадняр Хенрик да си получи заслуженото.

През това време той само обикаляше наоколо.

Обикаляше, каляше, каляше!

Най-малкото докато Големия Ханс не се зае с него и не започна да му бие шамари по ушите и бузите така, че той помоли за милост, каквато и получи, понеже баща му междувременно бе отменил наказанието и вече не ни държеше след часовете.

— Братчето на Елиз — оповести накрая Оле и в дъскорезницата сякаш излезе вятър.

Беше следобед. Седяхме в подножието на купчината смисъл и всички бяхме наясно какво предполага това. Братчето на Елиз беше починало едва двегодишно. И бе погребано в гробището горе на хълма. Оле всъщност казваше, че трябва да извадим от гроба ковчега и да го пренесем надолу по хълма чак до дъскорезницата и купчината смисъл. И ако не искахме да ни хванат, това трябваше да бъде направено под прикритието на мрака.

Всички погледнахме Елиз.

Може би се надявахме тя да каже нещо, от което начинанието да стане невъзможно.

Елиз не каза нищо. Малкият ѝ брат беше болен още от раждането си до деня, когато умря, и през цялото това време родителите ѝ не правеха друго, освен да се грижат за него, докато Елиз само се моташе по улиците, получаваше слаби оценки и дружеше с лоши приятели, затова накрая я пратиха да живее при баба си и дядо си. Преди половин година брат ѝ умря и Елиз отново се прибра при майка си и баща си.

Не мисля, че се е натъжила особено от смъртта на братчето си. Не мисля и че се е натъжила, задето той ще се озове върху купчината смисъл. Мисля, че я беше страх по-скоро от родителите ѝ, отколкото от нас, затова и каза след дълго мълчание:

— Не може.

— Разбира се, че може — възрази Оле.

— Не, не бива — сбърчи тя чело.

— Много важно какво бива и какво не бива. Ще го направим, и толкоз.

— Но това е светотатство — намеси се и Свети Кай, който се възпротиви повече, отколкото Елиз. — Ще си навлечем Божия гняв — обясни той. — Покойниците трябва да почиват в мир.

Мир. Още мир. Гробен мир.

Възраженията на Свети Кай се оказаха напразни.

— Трябват шестима — заяви невъзмутимо Оле. — Четирима ще се редуват да копаят, а двама ще пазят.

Спогледахме се. Доброволци нямаше.

— Ще теглим жребий — оповести Оле.

Обсъждахме дълго как точно да го направим. Накрая решихме да теглим карти: на гробището ще отидат четиримата, изтеглили най-силни карти. Четирима, защото си беше очевидно, че Оле и Елиз няма как да не участват.

Предложих да изтичам до нас и да донеса карти, но вече ставаше късно и решихме да го отложим за другия ден. Хубавото беше, че още на следващата вечер щяхме да приключим с ваденето на ковчега. Ако не валеше.

Открай време обичам да играя на карти и винаги съм притежавала най-различни колоди. Веднага щом приключихме с вечерята, отидох в стаята си, затворих вратата и извадих всичките си карти. Имаше от обичайните в синьо и червено, но нямаше да взема тях. Имаше и мънички колоди, които също не ми се сториха подходящи. Не вървеше да занеса и картите с конските глави отзад, както и тестето с клоуните и колодата с валета и попове, които приличаха на арабски султани. Накрая остана само една колода. Тя обаче изглеждаше подходяща, защото отзад картите бяха черни, с

тънък златен кант отстрани, и понеже почти не бяха вадени, златният кант си бе непокътнат и още блестеше. Точно такива ми трябваха.

Прибрах другите колоди и разпръснах по бюрото си картите със златния кант. Огледах ги внимателно. В тях имаше нещо зловещо — не само отпред, не само в дамата, която приличаше на вещица, и в попа с пронизващите очи, не само в прекалено черните пики, в спатиите с вид на крак на граблива птица, но и в синьо-червените кари и купи, накарали ме да мисля за онова, за което не ми се мислеше.

Или може би просто вече ме бе дострашало да вадя от гроба ковчега на малкия Емил.

Вадиш ковчег. Погребваш го... и кофи с нещо, за което изобщо не ми се мислеше.

Можех да направя две неща.

Да махна от колодата една от двойките, да я скрия в джоба си и после да заменя с нея картата, която щях да изтегля утре. Или да бележа една от двойките така, че когато ми дойде редът, да изтегля незабелязано нея.

Не че знаех как да го направя, без да ме усетят, но избрах втората възможност. Ако някой решише да преброи преди жребия картите, щяха да ме хванат на местопрестъплението. Най-безопасно бе да бележа картите.

След дълги колебания изчегъртах златния кант и от четирите страни отзад върху двойката спатии. За да не се излагам на излишни рискове, направих същото и с другите три двойки. Сега изглеждаха така, сякаш кантът се е износил и заличил. Вече нямаше опасност точно аз да ходя да вадя посред нощ от гроба братчето на Елиз.

На другия ден в класа цареше някаква странна потисната тревога.

Никой не пускаше шеги, никой не пращаше бележки, никой не мяташе хартиени самолетчета. Дори когато се разбра, че друг учител ще замества преподавателя ни по математика. Въпреки това беше много шумно. Чуваше се как столовете се плъзгат напред-назад, как чиновете се местят първо в едната, а после в другата посока, как някой дращи с химикалка отстрани по тях, как друг гризе молив.

Часовете се влачеха безкрайно и в същото време сякаш летяха.

Притеснявахме се за следобеда. Всъщност се притеснявахме всички, освен мен. Аз си се усмихвах спокойно на чина и дори ме похвалиха един-два пъти, задето единствена съм успяла да се съсредоточа и да отговоря на въпросите на Ескилдсен за климата, ветровете и хората в Америка, не само Северна, но и Южна. От време на време плъзгах пръст по черните карти със златно отстриани в чантата колкото да се уверя, че напипвам грапавите ръбове на четири от тях.

Когато би звънецът на последния час, вече си бяхме събрали нещата по чантите и тръгнахме по трима в различни посоки. До дъскорезницата можехме да стигнем по четири различни пътя и ходехме там само на групички от по няколко души. Не искахме възрастните да се усъмнят и да дойдат да душат.

От края на часа минаха само двайсетина минути, когато се появяха и последните трима. Извадих от ученическата чанта черните карти и ги подадох на Ян-Йохан. Той ги оглежда дълго и се наложи да извърна очи, за да не забележат, че се вирам в ръцете му, докато явно проверяваше за издайнически знаци. Но не се сдържах, усмигнах се, когато накрая Ян-Йохан даде знак, че е доволен, и се зае да размесва старателно картите.

Цепи ги и сложи тестето върху дъската, която бяхме закрепили на две дърводелски магарета.

— И така — подхвана, — за да не мами никой, всеки ще вземе най-горната карта. Най-силни са асите, най-слаби — двойките. Наредете се всички...

Ян-Йохан добави нещо, но така и не чух какво. Изведнъж ми се доходи по малка нужда, втресе ме и имах чувството, че се разболявам. Защо не скрих в задния си джоб някоя от двойките!

Не можеше да се направи нищо. Нямах друг избор, трябваше да се наредя на опашката в средата, след Рике-Урсула.

Всички нервничеха и имахме чувството, че опашката се движи дори когато не помръдваше. Само Оле и Елиз стояха невъзмутимо до нас, наблюдаваха ни, хихикаха и се забавляваха — изобщо не им пукаше, че никой не иска да се присъедини.

Герда изтегли първата карта и не показва с нищо да е разочарована или да ѝ е олекнало, само я допря до гърдите си веднага

щом видя какво ѝ се е паднало. Големия Ханс прихна подигравателно и вдигна тройката така, че да я видим всички. Себастиан също се засмя, но не толкова силно — беше изтеглил осмица каро. Опашката се придвижваше бавно напред, някои ликуваха, други мълчаха, но повечето постъпиха като Герда и докато останалите теглеха от картите, притиснаха своята до гърдите си.

После дойде редът на Рике-Урсула. Тя се поколеба за миг, вдигна най-горната карта и въздъхна от облекчение. Беше изтеглила петица. Сега беше мой ред.

Веднага видях, че картата най-отгоре не е двойка. Първата с грапав ръб беше доста по-надолу в тестето. За миг ми мина през ума да съборя уж случайно колодата, после да събера картите така, че двойката да остане най-отгоре. Но Рикард ме побутваше отзад и на мен не ми оставаше друго, освен да взема най-горната карта с непокътнатия златен кант, който проблясваше на всеки ъгъл.

Асо пика.

Не ми вървеше и това си е.

Не припаднах.

Но по-нататък изобщо не забелязвах кой каква карта е изтеглил. Дойдох на себе си чак когато видях, че стоя в кръг заедно с Оле, Елиз, Ян-Йохан, Рикард и Свети Кай. Оттук нататък Оле пое нещата в свои ръце.

— Чакаме се в единайсет пред бараката за велосипеди на Рикард. Гробището е на две крачки оттам.

— Тази работа не ми харесва — изпелтечи Свети Кай. — Ще вземат да ме изхвърлят от Мисията.

— И на мен не ми харесва. — Елиз също биеше отбой. — Не може ли да дам нещо друго? Например часовника си?

Тя протегна ръка, та всички да видят червения часовник, който баща ѝ бе купил, след като беше отишла да живее при баба си и дядо си.

Оле поклати глава.

— Тогава уокмена? — потупа се тя по джоба на якето, всички знаехме, че държи там малкото чудо, с което никой в класа не можеше да се мери.

Не мисля, че Елиз се натъжи особено, задето трябваше да вади от гроба невръстния си брат. Мисля, че се страхуваше майка ѝ и баща ѝ да не научат и да не я изгонят завинаги от тях. Когато Оле отказа, тя не настоя, само рече:

— Трябва да запомним как точно са били наредени цветята и после да ги сложим по същия начин.

Оле заповяда на Ян-Йохан да донесе и лопата, щяхме да вземем още една от бараката на родителите на Рикард. Свети Кай трябваше да дойде с количката, а ние с Елиз трябваше да се запасим с фенерчета. Самият Оле щеше да вземе метла, за да махне пръстта по ковчега.

Щом споменахме ковчега, Свети Кай съвсем се разстрои и според мен сигурно щеше да се разплаче, ако точно тогава Оле не бе заявил, че вече всичко е уточнено: единайсет часът при бараката за велосипеди на Рикард.

Х

Навих будилника за десет и половина вечерта, но можеше и да не си давам този труд. Така и не успях да заспя, близо час и половина само лежах с отворени очи, после вече трябваше да ставам. Точно в десет и двацет и пет изключих будилника и си облякох дънките и пуловера. Нахлузих гумените ботуши и грабнах фенерчето, което бях приготвила върху бюрото. Откъм всекидневната чух слабия звук на телевизора. За щастие, живеехме в едноетажна къща. Измъкнах се през прозореца в стаята ми, без да ме усетят. Сложих на перваза една книга, за да не се затвори прозорецът, и тръгнах.

Беше по-студено, отколкото очаквах.

Щях да замръзна в тънкия пуловер и се наложи да разтривам ръце, за да се постопля. Мина ми през ума да се върна в леглото, но това нямаше да помогне. Оле се бе заканил, че ако някой не се яви при Рикард, другите просто ще се приберат и ще го оставят сам да свърши всичко на следващата вечер. При мисълта да остана сама по тъмно на гробището се затичах. Пък и така не ми беше толкова студено.

Още беше едва единайсет без десет, когато стигнах при бараката за велосипеди на Рикард. Ян-Йохан и Свети Кай вече бяха там. След малко се появи и Елиз, после на вратата в мокрото помещение на къщата изникна и Рикард. Оле дойде точно в единайсет.

— Да тръгваме — подкани той веднага щом се увери, че е готово всичко: двете лопати, фенерчетата и количката на Свети Кай.

Докато се промъквахме по улиците към църквата, никой не каза нищо.

Градът също мълчеше.

Вечерно време в Теринг никога не се случваше нищо, още повече пък толкова късно във вторник, когато е присъствен ден. Докато вървахме по улицата на Рикард, гледахме да сме плътно до живите плетове, после завихме по пътя, където живееха Себастиан и Лаура, и продължихме по пътеката зад къщата на Рике-Урсула до главната

улица — стигнахме на хълма с гробището, без да срещнем никого, ако не броим две влюбени котки, които Оле отпрати с ритник.

Хълмът с гробището беше стръмен и пътеката между гробовете бе посипана със ситни камъчета. Наложих се да оставим количката при железната порта. Свети Кай не беше доволен, но Оле се заклеще да му тегли един бой, ако той започне да се лигави.

Уличните лампи хвърляха мъждива и доста зловеща светлина. Високите ели закриваха гробището от улицата и макар да ни защитаваха от любопитни погледи, те затуляваха и уличното осветление, което изведнъж започна да ни липсва. Сега светеха само нащърбената луна и шестоъгълната лампа при входа на църквата. И, разбира се, двата лъча на фенерчетата, които разсичаха тъмнината.

Тъмно. Още по-тъмно. Страх от тъмното.

По принцип си ме беше страх от гробища. А в този час направо не издържах. Колкото и внимателно да стъпвахме, камъчетата пукаха под краката ни. Броях наум до сто, после от сто до едно, след това пак до сто, и така нататък.

Петдесет и две, петдесет и три, петдесет и четири...

Лутахме се из мрака, докато накрая Елиз се ориентира и ни поведе към гроба на малкия си брат. Седемдесет и седем, седемдесет и осем, седемдесет и девет... Ето го, върху надгробния камък пишеше:

ЕМИЛ ЙЕНСЕН

НАШИЯТ ЛЮБИМ СИН И БРАТ

3 ЯНУАРИ 1990 — 21 ФЕВРУАРИ 1992

Погледнах Елиз — бях готова да се обзаложа, че частта с любимия брат не ѝ е по вкуса. Въпреки това ми беше пределно ясно защо той трябва да отиде върху купчината. При всички положения, един малък брат бе сред най-смислените неща. Нищо че не е бил любим.

Камъкът беше от мрамор, много бял и красив с двата гълъба отгоре и с червените, жълтите и лилавите цветя отпред. Бях на път да

се разплача, затова се наложи да погледна небето, звездите и нащърбената луна и да си спомня какво е казал същата сутрин Пиер Антон: че на Луната ѝ трябва двайсет и осем дни, за да обиколи Земята, докато на Земята ѝ трябва цяла година, за да обиколи Слънцето.

Така сълзите изчезнаха, но пак не смеех да погледна още веднъж камъка и гълъбите. Точно тогава Оле ни прати с Елиз в различни краища на гробището — да пазим. Задържа фенерчетата. Обясни, че трябвали на момчетата — да виждат къде копаят, а ние да сме намерели пътя между гробовете и да сме идели в края на църквата само на лунната светлина, от която всичко изглеждаше призрачно и синкаво. Елиз застана на пост при задния вход от другата страна, само на хвърлей от жилището на енорийския свещеник, но доста далеч от мястото, където стоях аз. И дума не можеше да става да си говорим. Нямахме дори тази утеха да се виждаме една друга.

Постарах се да се съсредоточа и да разгледам църквата. Каменните стени бяха грапави и бели, светлата дъсчена врата беше с дърворезба и високо горе имаше прозорци със стъклописи, които по това време просто изглеждаха тъмни. Отново се захех да броя. Едно, две, три...

Всеки път, щом някоя от лопатите се забиеше в земята, откъм гробището се чуваше странен глух звук. Първо удар, после съсък — пръстта се сипеше от лопатата. Фрас, съсъс, фрас, съсъс. Двете лопати работеха бързо, редуваха се. После се чу силен трясък. Момчетата бяха стигнали ковчега и продължиха по-бавно. Знаех, че копаят около него, за да не ровят по-надълбоко. От тази мисъл ме побиха тръпки. Потреперих и се постарах да не се връщам повече към това. Погледнах към елите и започнах да ги броя.

Имаше осемнайсет високи и седем по-малки — очертаваха пътеката от улицата до църквата. Клоните им се люлееха леко на ветреца, който не усещах. Бях застанала в прикритието на зида около църковния двор. Направих две малки крачки напред, една встрани и две назад. После още веднъж — в другата посока. Изиграх за трети път този малък танц вече наум. Едно, две, крачка встрани. Едно-две, назад. Едно, две, крачка встрани...

Внезапно спрях.

Бях чула нещо. Тихо трополене на камъчета, сякаш някой стъпва по тях. Погледнах надолу към пътеката, ала не видях нищо. Жалко, че фенерчето не беше у мен. После пак.

Скръбъщ.

Идваше от долния край на пътеката, при портата. Доходи ми се неудържимо по малка нужда, идеше ми да хукна и да се върна при момчетата. После обаче си спомних какво е казал Оле и осъзнах, че той ще ми зашлеви някой шамар, ако ни в клин, ни в ръкав изтичам при тях. Поех си дълбоко въздух, събрах длани на фуния и издадох плътен свистящ звук, като духнах в пролуката между дланите си:

— Уууух — чу се тихо.

Камъчетата изтракаха още веднъж и аз отново задухах с все сила между дланите си.

— Ууууух. Ууууух.

До мен изникна Оле.

— Какво има? — прошепна ми той.

Бях толкова уплашена, че не успях да отговоря, само вдигнах ръка и засочих надолу към пътеката.

— Ела — заповяда Оле и тъй като ме беше страх да не му се подчиня не по-малко, отколкото от онова, което вдигаше шума, отидох след него зад елите, където светлината беше най-слаба.

Промъкнахме се на няколко крачки, после Оле спря внезапно и се огледа. Аз стоях зад него и не виждах. Но там нямаше нищо за гледане и Оле продължи нататък. Придвижвахме се бавно, за да не вдигаме никакъв шум. Сърцето ми биеше като обезумяло, блъскаше в ушите ми, струваше ми се, че вече цяла вечност се промъкваме между дънерите на елите.

После Оле отмести клоните и излезе на пътеката.

— Ха! — изсмя се.

Надзърнах над рамото му и се почувствах кръгла глупачка.

Беше Пепеляшка. Старото куче на Съоренсен. След като старецът умря, Пепеляшка отказваше да стои другаде, освен върху гроба на някогашния си стопанин. Кучето беше чуло лопатите и бе закретало бавно със старите си, изкривени от артрит крака нагоре по хълма, за да провери какво става. За щастие, не беше от псетата, които лаят. Само ни изгледа и ни подуши краката. Погалих го по главата и се върнах да пазя.

Не след дълго Оле ми свирна.

Приключваха с копаенето. Малкият бял ковчег бе сложен върху камъчетата на пътеката и изглеждаше изоставен и ужасно тъжен, но нямаше закога да мислим за това, беше изникнало друго затруднение. Момчетата бяха върнали в гроба всичката пръст, която бяха извадили от него, а дупката пак бе запълнена едва на три четвърти.

Един закон от физиката, който така и не бяхме научили: когато вадиш от земята физическо тяло, пръстта ще намалее с обема на това физическо тяло.

Който и да се приближеше до гроба на малкия Емил Йенсен, непременно щеше да забележи, че малкият Емил Йенсен вече не е в него. Елиз се разплака и колкото и да настояваше Оле, все не можеше и не можеше да спре.

Известно време стояхме, без да знаем какво да правим. После се досетихме, че можем да дотъркаляме от другите гробове един-два надгробни камъка, да ги бутнем в изкопа и да ги покрием с пръст. Пазачът щеше да се учуди, че камъните са изчезнали, но никога нямаше да се досети, че са на дъното на гроба на Емил Йенсен. Единственото, което трябваше да направим, бе да се постареем да подредим цветята, както са били.

Отне ни доста време и огромни усилия да извадим камъните и да ги добуваме до гроба на малкия Емил. Най-близките оставихме да си стоят, да не би някой да забележи, че пръстта е вадена. Накрая камъните бяха тикнати долу и бяха затрупани с голяма купчина пръст, най-отгоре сложихме и от камъчетата, а после и цветята, които междувременно бяха пострадали, но едва ли щеше да им личи, след като ги почистехме с метлата на Оле.

Часовникът върху кметството тъкмо отброяваше полунощ, когато приключихме и се извърнахме към ковчега.

Вцепених се и дори в тъмното видях как момчетата пребледняват. Часовникът на кметството кънтеше кухо и всеки удар се разнасяше из гробището като жалните стонове на призрак.

Бум! Бум! Бум!

Никой от нас не се и помръдна.

Нямах сили нито да гледам, нито да стисна очи, само се взирах сковано в Ян-Йохан, сякаш той бе единственият образ, който дръзвах да допусна до ретината си. Не преброих колко пъти е бил часовникът, но ми се сториха много повече от дванайсет. След цяла вечност и последният заглъхна и отново се възцари тишина.

Спогледахме се притеснени. После Ян-Йохан се прокашля и посочи ковчега.

— Да се махаме оттук — каза.

Направи ми впечатление, че се изхитри да не спомене ковчега.

Когато са положили в него братчето на Елиз, сигурно е бил много красив и бял. Сега бялото покритие се бе издуло и напукало и изобщо не бе красиво. По пръстта в единия от ъглите пълзеше червей и Свети Кай отказа да вдигне ковчега, докато Оле не го махне с метлата. После четиримата го понесоха: Оле и Свети Кай от едната страна, Рикард и Ян-Йохан от другата. Елиз, която бе спряла да плаче, щом бе забил градският часовник, тръгна най-отпред — осветяваше пътя с фенерчето, а аз светех с моето отзад.

Ковчегът се оказа по-тежък, отколкото предполагаша момчетата, и те се задъхваха и се потяха, но Оле не им разреши да си починат, докато не излязат чак на улицата. Лично аз не възразявах. Не виждах причина да се застояваме повече от необходимото в гробището.

Камъчетата по пътеката отзад пак запукаха.

Пепеляшка на Сьоренсен вървеше бавно зад нас, сякаш беше опечалената в траурното шествие. От една страна, това ни носеше утеха и ни вдъхваше смелост, но след като стигнахме на улицата и ковчегът бе положен върху количката, се притеснихме, че кучето продължава да върви след нас.

Само това оставаше — на другата сутрин пазачът да види, че липсват не само два надгробни камъка, но и Пепеляшка. Но нямаше какво да направим. Още щом някой от нас я отнесе обратно на гробището, тя се обръщаше и пак тръгваше подире ни. След четири опита да се отървем от кучето се отказахме и решихме да го оставим с нас, докато то само не се върне. Но кучето не го направи. Когато стигнахме в дъскорезницата, набрахме шифъра на катинара и отворихме, то се пхна вътре преди нас.

Включих осветлението и момчетата влязоха, както носеха ковчега. В ярката неонена светлина той вече не ни се струваше зловещ. Какво толкова, мъртво дете с дъски около него, помислих си аз, докато разглеждах по-отблизо ковчега, който бе твърде тежък, за да се озове върху купчината смисъл, и затова бе оставен в подножието ѝ.

Бяхме много уморени, не ни беше до Пепеляшка и я оставихме вътре, после угасихме осветлението, заключихме и тръгнахме бързо да се прибираме през града. Щом стигнахме края на моята улица, пожелах на другите „лека нощ“ и продължих нататък, сега ми беше спокойно, отколкото на тръгване.

Книгата още подпираше прозореца, аз се прекатерих вътре и си легнах, без да будя никого в къщата.

XI

Как само зяпнаха другите, когато видяха ковчега с кучето на Съоренсен отгоре!

Онзи ден в училище ние шестимата, които бяхме ходили в гробището, само дето не заспахме в час, но със сигурност не го допуснахме. Историята се предаваше в класа от уста на уста, шушукането ставаше все по-силно, докато накрая Ескилдсен се вбеси и ни кресна да млъкваме. За миг се укротихме, после всичко започна наново и се наложи Ескилдсен да ни покрещи още малко.

Сякаш мина цяла вечност, докато свърши и последният час и ние тръгнахме по различни пътища към дъскорезницата. А после, докато разказвахме отново и отново историята, героичните ни постъпки от предната нощ вече бяха неизброими, а гробището се потопи в още по-непрогледен мрак и стана още по-голямо и зловещо.

През следващите дни нямаше човек в града, който да не говори с повод и без повод за вандализма на гробището.

Някой бил отмъкнал две надгробни плочи и бил отъпкал пръстта по гроба на малкия Емил Йенсен, било изчезнало и кучето на Съоренсен. Последното събитие не предизвика особено съжаление, така де, какъв срам и позор, това старо проскубано псе да се разхожда из гробището, да пикае по надгробните плочи и още по-лошо, да оставя след себе си и по-гнусни неща!

Никой не заподозря нас.

Мама все пак ме попита какви са тези камъчета и пръст по килима в стаята ми. Но аз отговорих, че съм играла със Софи на игрището зад нас и когато съм се прибрала, съм забравила да си сваля ботушите. Поскараха ми се, но какво бе това в сравнение със скандала, който щеше да се разрази, ако майка ми бе разбрала къде съм ходила!

Най-големи главоболия ни създаваше Пепеляшка.

Тя отказваше да се отдели за повече от няколко минути от ковчега на малкия Емил. Сигурно мислеше, че вътре са тленните останки на Сьоренсен. При всички положения, не можехме да я пускаме през деня от дъскорезницата. Видеха ли я с някого от нас, със сигурност щяха да се усъмнят за гробището. Софи живееше най-близо до дъскорезницата, но не можеше да разхожда Пепеляшка, след като се мръкне. Техните не я пускаха да излиза толкова късно, пък и бездруго вече смятаха, че прекарва твърде много време с нас. Проблемът се реши от Елиз.

Тя сякаш бе обикнала повече мъртвото си братче, откакто бяхме взели под крилото си ковчега му. Може би се привърза към кучето именно защото то го пазеше. Каквато и да беше причината, Елиз предложи да ходи всяка вечер в дъскорезницата и да води на разходка кучето. Вече беше средата на септември, в осем и половина бе тъмно, така че после й оставаше време само колкото да се прибере вкъщи преди лягане. Елиз обясни, че майка й и баща й нямали нищо против да стои навън до късно, и не пролича какво мисли — дали това е хубаво, или лошо.

— И още нещо — допълни Елиз.

Зяпнахме я изненадани. Бяхме много притеснени покрай историята с гробището и бяхме забравили, че сега е неин ред да избере следващото нещо, което ще отиде върху купчината смисъл.

— Косата на Рике-Урсула!

Погледнах Рике-Урсула, която веднага бе посегнала към дебелиите си сини плитки — тя понечи да възрази, макар и да знаеше, че е безпредметно.

— Аз имам ножица — оповести през смях Хюсеин. Вдигна швейцарското си ножче и издърпа ножицата.

— Ще ги отрежа аз — отсече Елиз.

— Не, ножицата си е моя — настоя Хюсеин и двамата се разбраха единият да отреже едната половина от плитките, а другият — втората.

Сини. По-сини. Най-сини.

Докато те режеха, Рике-Урсула седеше неподвижно и не каза и дума, но по бузите ѝ се стичаха сълзи и синият цвят на косата ѝ сякаш се бе отразил и върху устните ѝ, които тя хапеше до кръв.

Извърнах поглед, за да не се разплача и аз.

Да отрежеш косата на Рике-Урсула, бе по-страшно и от това да отрежеш косата на Самсон. Без нея тя вече нямаше да бъде Рике-Урсула с шестте сини плитки, което означаваше, че изобщо нямаше да бъде Рике-Урсула. Запитах се дали тъкмо заради това шестте сини плитки са част от купчината смисъл, но не се пристраших да го кажа на глас. И дори наум. Рике-Урсула ми беше приятелка, нищо че вече не беше Рике-Урсула с шестте сини плитки, вече не беше безподобна, не бе тя.

Първо Елиз отрязва една от плитките. После Хюсеин отрязва втора. Ставаше трудно, ножицата беше тъпа, а косата на Рике-Урсула бе гъста. Отне им цели двацет минути да отрежат всичките шест плитки. Сега вече Рике-Урсула приличаше на човек, който се е изгубил по пътя за лудницата.

Отрязаните плитки бяха сложени върху купчината смисъл.

Сини. По-сини. Най-сини.

Рике-Урсула седя дълго, загледана в плитките.

По бузите ѝ вече нямаше сълзи. Вместо това очите ѝ пламтяха от гняв. Тя се обърна спокойно към Хюсеин и каза тихо, през леко стиснати зъби:

— Молитвеното ти килимче!

XII

Хюсеин вдигна голяма олелия.

Хюсеин вдигна такава олелия, че се наложи накрая да го укротяваме. По-точно, да го укротяват Оле и Големия Ханс. Останалите само гледахме. Отне известно време, но в крайна сметка, Хюсеин лежеше по очи в стърготините, а Оле го бе възседнал. Вече не казваше нищо. Когато го оставиха да стане на крака, изглеждаше ужасен, направо си трепереше. Страхуваше се, но не от Оле и от Големия Ханс.

Разбрахме от кого чак когато Хюсеин донесе със сълзи на очи молитвеното си килимче и после отсъства от училище цяла седмица. Когато накрая се появи отново, беше целият син, жълт и зелен и лявата му ръка беше счупена. Баща му му казал, че не е добър мюсюлманин, после го скъсал от бой.

Но това не бе най-страшното.

Най-страшното бе, че не бе добър мюсюлманин.

Лош мюсюлманин! Неверник! Никой!

Нещо в Хюсеин сякаш бе унищожено.

Докато вървеше със сведена глава, той влачеше крака и ако преди често нанасяше удари и ритници, сега дори не се защитаваше, ако някой го нападнеше.

Трябва да кажа, че килимчето беше красиво. С преплетени шарки, червени, сини и сиви, бе толкова меко, че както личеше, Пепеляшка скоро щеше да зареже ковчега на малкия Емил. Точно тогава обаче Ян-Йохан сложи килимчето отгоре на купчината, където кучето не можеше да го стигне. Това помогна. Кучето си остана на старото място.

В началото Хюсеин не казваше какво трябва да даде следващият поред. Започнехме ли да го притискаме, само клатеше покрусено глава.

Вече ни бе дошло до гуша да слушаме крясъците на Пиер Антон и Хюсеин трябваше да побърза. Беше октомври, пък още не бяхме

приключили. Искахме всичко това да свърши, а оставаха още петима души.

Накрая, когато Хюсеин не можеше да протака повече, той посочи Големия Ханс и каза тихо:

— Жълтият велосипед.

Не беше кой знае каква жертва, въпреки че велосипедът си бе съвсем нов, неоновожълт, при това бегач, а Големия Ханс се вбеси и протака цели два дни, докато накрая дойде и подпря велосипеда на купчината смисъл в старата дъскорезница. Е, беше по-добре от нищо, пък и ако не друго, сега поне можехме да продължим с останалите.

Ако знаехме, че Големия Ханс ще се вбеси толкова, задето трябва да си даде велосипеда, и ще поиска нещо ужасно, някои от нас сигурно щяхме да кажем на Хюсеин да измисли друго. Ние обаче не знаехме и настояхме Големия Ханс да докара неоновожълтия си велосипед, както е поискал Хюсеин.

Софи беше сред онези, които държаха на това най-много.

А не биваше.

XIII

Едвам намирам сили да кажа какво трябваше да даде Софи. Беше нещо, което ще хрумне само на момче, и бе толкова отблъскващо и грубо, че почти всички се застъпихме за нея. Самата Софи не каза почти нищо, само повтаряше не, не, не и клатеше глава, ние, другите, също.

Големия Ханс беше безпощаден.

А и ние нямаше как да не признаем, че всички сме били неотстъпчиви, когато го принудихме да докара неоновожълтия си велосипед.

Възразихме, че не е същото.

— Откъде знаете, че неоновожълтият велосипед не значи за мен точно толкова, колкото невинността — за Софи?

Нямаше откъде да знаем.

И въпреки че имахме съмнения, накрая се съгласихме на другата вечер Големия Ханс да ѝ помогне да се раздели с нея в старата дъскорезница. Четири от момчетата щяха да останат, за да помагат, ако се наложи. Другите щяхме да бъдем отправени по домовете си — да не би да ѝ се притечем на помощ.

Денят в училище беше ужасен.

Пребледняла като стените в класната стая, Софи седеше на чина и не казваше нищо дори когато някои от момичетата се опитваха да я утешат. Другите не дръзвахме да изречем и дума, нито пък да се замислим какво ще се случи със Софи и това бе още по-лошо и от онези пъти, когато вдигахме врява, понеже Ескилдсен не помнеше някога всички да сме били едновременно толкова кротки в час. Започна да се усъмнява и подметна, че още от началото на учебната година се държим странно. Беше прав, но за щастие, не го свърза с

празния чин на Пиер Антон. Не съм сигурна, че щяхме да издържим, ако беше отворил дума за Пиер Антон.

Докато Ескилдсен ни опяваше и опяваше за странното ни поведение от август насам, се извърнах да погледна Софи. Едва ли щях да я упреква, ако в този момент ни беше натопила. Но тя не го направи. Седеше напълно неподвижно, с лице, бледо като ковчега на малкия Емил, когато той е бил нов, и въпреки това спокойна и едва ли не съсредоточена, каквито, струва ми се, са и светиците пред прага на смъртта.

Замислих се как всичко е започнало и как Пиер Антон продължава да ни крещи горе от дървото сутрин, следобед и всеки път, когато минем покрай „Теринг“ 25. Не само ние се вбесявахме от всичко това. Той също явно бе на път да полудее, ако скоро не го сваляхме от това дърво.

— Шимпанзетата имат съвсем същия мозък и ДНК като нас — викна онзи ден и започна да се люлее по клоните на сливата. — Какво толкова му е особеното на човека? — А днес сутринта каза: — На Земята има шест милиарда души. Прекалено много! До 2025 година ще станем осем и половина милиарда. Най-доброто, което можем да направим за бъдещето на света, е да умрем.

Явно бе прочел всичко това във вестниците. Не виждах смисъл да трупаш знания, които други вече са открили. Те са предостатъчни, за да се обезсърчиш, ако още не си пораснал и не си ги открил сам. Но възрастните обичат да събират знания — колкото повече, толкова по-добре, и няма значение дали са чужди, или е нещо, което можеш да научиш само ако ти си го прочел.

Софи постъпваше правилно, като си държеше езика зад зъбите. Определено съществуваше нещо, което все пак имаше смисъл, пък било то и нещо, което се налага да загубиш.

Не знам какво точно се е случило вечерта, когато Големия Ханс помогна на Софи да изгуби невинността си. На другия ден върху карираната носна кърпа, сложена отгоре на купчината смисъл, имаше само размазано петънце кръв и малко слюз и Софи ходеше спънато, сякаш я болеше, докато си мести краката. Въпреки това именно тя

изглеждаше горда и недосегаема, а Големия Ханс само кръжеше около нея и се чудеше как да ѝ угоди.

— Сигурно иска да го направи пак — ми пошушна на ухото Герда и се изкиска, напълно забравила, че заради Оскар Малък не ми говори.

Не отвърнах нищо, но после се опитах да накарам Софи да разкаже какво се е случило и как е било.

Тя мълчеше като гроб. Само се разхождаше така, сякаш е открила тайна, която, макар и ужасна, все пак ѝ е дала ключа към нещо от голямо значение.

От голямо значение? От по-голямо значение? От най-голямо значение?

Оставаха още само трима души, после щяхме да покажем на Пиер Антон купчината смисъл, ако той обещаеше никога повече да не седи на дървото и да ни крещи: Свети Кай, Хубавата Роза и Ян-Йохан.

Софи избра Свети Кай. Той трябваше да донесе Исус върху кръста.

XIV

Исус върху кръста бе не само Богът Всемогъщ на Свети Кай, но и най-святото нещо в Терингската църква, а Терингската църква бе най-святото нещо в Теринг. Затова Исус върху кръста бе най-святото нещо, което можехме да си представим — ако изобщо някой вярваше в такива неща. Може пък — независимо в какво вярвахме — наистина да беше най-святото.

Това бе статуя, окачена зад олтара: с клюмналата глава с трънен венец, с капките кръв, които се стичаха на достолепни вадички по сгърченото от болка и святост свещено лице, с гвоздеите, с които ръцете и краката му бяха прихванати към кръста, който, както твърдеше свещеникът, бе изработен от много, много крехък палисандър, той плашеше малките деца и разплакваше старците. Дори аз — макар и да твърдя, че Исус и нашият Господ не съществуват, а оттам и не значат нищо — знаех, че Исус върху палисандровия кръст значи много. Особено пък за Свети Кай.

Трябваше му помощ.

Имаш помощ. Имаме помощ. Небето, това сме ние.

Отново занесох в дъскорезницата картите, този път онези с клоуните отзад. И отново теглихме жребий.

Сега най-силните карти се паднаха на Рике-Урсула, Ян-Йохан, Рикард и Майкен и именно те щяха да помогнат на Свети Кай, макар и той да твърдеше, че не може и не бива да го правим. Поомекна, след като Ян-Йохан му напомни, че знае шифъра на катинара и може да идва, когато си поиска, в дъскорезницата, за да се моли на своя Исус върху кръста. И че, разбира се, веднага щом приключим, ще върнем в църквата Исус върху кръста.

Аз не присъствах, но в понеделник сутринта, в часа по пеене, докато другите слушаха Бетовен, Рике-Урсула без нейните шест сини плитки ми каза тихо, че изобщо не е станало, както са го предвидили.

Както се бяхме разбрали, след късната неделна служба Свети Кай се беше скрил в църквата. Когато всичко вътре притихнало, когато всички се разотишли и тя била заключена, там се появили Рике-Урсула, Ян-Йохан, Рикард и Майкен, които почукали три пъти тихо и три пъти по-силно на вратата и Свети Кай ги пуснал вътре. После обаче всичко се объркало.

Първо Свети Кай се разплакал.

Когато другите се прекатерили през молитвения стол и отишли зад олтара, той захлипал и замолил жално да не участва. Наложило се Майкен да стои с него — да не би да вземе да избяга. Не помогнали и уверенията ѝ, че колкото и да се е взирала през телескопа си, досега нито веднъж не е виждала Исус и нашия Господ, че не ги бил зървал и никой от великите астрофизици в цял свят. Свети Кай просто си запушил ушите и ревнал толкова силно, че не чувал и думица, затова накрая Майкен просто се отказала. Освен това се уплашила, че някой отвън ще чуе крясъците на Свети Кай.

През това време Ян-Йохан и Рикард се опитвали да откачат Исус върху палисандровия кръст.

Той обаче бил закачен здраво и колкото и да дърпали, не помръдвал. Тогава при Исус отишла Рике-Урсула. Когато хванала за крака Исус с гвоздея и кръвта по него, сякаш се опарила. От немай-къде призна, че колкото и да не вярва във всичките тези небивалици, наистина я е дострашало. Църквата била необичайно пуста и огромна и Исус сякаш изведнъж бил оживял. Без никой да го докосва, си се плъзнал сам със стържещ звук по стената и се ударил с трясък в пода, а от това се счупил същият крак, който Рике-Урсула била докоснала току-що.

Това било най-зловещото нещо, на което се била натъквала през живота си.

Идело им да си плюят на петите, но вече били стигнали твърде далеч и нямало как просто да оставят Исус да лежи там, на пода. Затова, въпреки че се оказал изненадващо тежък, успели с общи усилия да го вдигнат над молитвения стол и да го прехвърлят от другата страна. Исус тежал толкова много, че им се сторило едва ли не свръхестествено, и колкото и да се противял Свети Кай, се наложило и той да помага с носенето. Така станали петима, но пак едвам изнесли Исус на улицата, при количката, която чакала там.

Вече било седем и половина, било се мръкнало, когато те тръгнали с Исус върху палисандровия кръст в количката на Свети Кай. Въпреки това се наложило няколко пъти да спират и да се крият зад дърветата и живите плетове, за да не ги види някой минувач.

Свети Кай продължил да реве по целия път до старата дъскорезница и да повтаря като навит, че не можело да правят така. Ръката на Рике-Урсула още парела от допира и затова тя вече била склонна да се съгласи. Майкен пък си повтаряла, че нито веднъж не е виждала през телескопа Исус и нашия Господ — сякаш за да си го напомни на себе си. Дори Ян-Йохан, който обикновено нямаше страх от нищо, бил притеснен и припрян и все бързал да стигне в дъскорезницата. Само Рикард изглеждал невъзмутим, трепнал едва когато отишли в дъскорезницата и шифърът на катинара не се задействал. Тогава вече направо превъртял, започнал да пищи, да крещи, да рита първо вратата, а после и количката, така че Исус върху палисандровия кръст се преобърнал и си счупил и втория крак.

Свети Кай изпаднал в истерия и заявил, че било богохулство да чупят краката на Исус, че сега, след като убедят Пиер Антон, че Исус е част от смисъла, няма как да го върнат в църквата и той, Свети Кай, никога вече няма да може и да стъпи в нея. Тогава Ян-Йохан се разфучал на Свети Кай и му се троснал да си затваря устата — нали самият Исус бил заявил, че стига да вярват в него, всички грешници ще получат опрощение? Сега вече Свети Кай наистина млъкнал и дори се усмихнал, после и шифърът се задействал — просто били запомнили погрешно числата.

Тогава обаче възникнала нова трудност.

Когато вкарали в дъскорезницата Исус върху палисандровия кръст, кучето на Съоренсен направо превъртяло.

Превъртяло. Още по превъртяло. Скапано превъртяло псе!

Разлаяло се като бясно и понечвало да ги ухапе всеки път, щом те се опитвали да пренесат Исус и да го сложат върху купчината смисъл. Накрая се видели принудени да си тръгнат и да зарежат Исус в мухлясалите стърготини наред пода.

Това вече си беше проблем: Исус и палисандровият кръст сред стърготините.

И други, освен Свети Кай смятаха, че не е редно. Кучето обаче нехаеше дали е редно, или не, и не допускаше Исус и да припари до купчината смисъл. Каквото и да правехме.

Псе. Проклетото му псе.

Както и да го увещавахме, както и да се опитвахме да го умиловим, то не искаше и да чуе, а никой от нас не изгаряше от желание да попадне между тези тракащи зъби. След няколко часа ни идеше да се откажем и да се разотидем. Наближаваше време за вечеря. Точно тогава обаче се сетих за нощта, когато бяхме изнесли ковчега с малкия Емил вътре.

— Може би си мисли, че Исус му е отнел Сьоренсен — предположих аз.

— Не е далече от истината — засмя се Оле.

— Не, сериозно — настоях аз.

— Да бе, сериозно — продължи да се смее Оле и тогава вече се вбесих.

Намеси се и Елиз, която заяви, че съм права и че докато Пепеляшка пази купчината смисъл, никога няма да успеем да сложим отгоре Исус и палисандровия кръст.

Дълго обмисляхме казаното от нея, защото ни се струваше, че ако не го качахме на купчината, в крайна сметка, Исус върху кръста някак си нямаше да има същото значение.

— Просто ще го нарежем на по-малки парчета — предложи Големия Ханс.

— Не! — възкликна Свети Кай.

И макар че в този случай никой от нас не държеше особено на мнението на Свети Кай, не смятахме и че е хубаво да го правим. Имахме чувството, че Исус ще изгуби смисъла си, ако го нарежем на парчета.

— Тогава да го боядисаме в черно, така Пепеляшка няма да го познае — предложи Себастиан.

— Не, няма да бъде същото — възрази Ян-Йохан и всички се съгласихме: не беше същото, ако Исус е черен.

— Ами, ако сложите Исус върху купчината, докато разхождам кучето? — предложи Елиз и сега вече никой нямаше възражения.

Същия ден след вечеря се върнахме в дъскорезницата.

Елиз върза каишката на кучето и веднага щом те излязоха, Ян-Йохан и Големия Ханс хванаха Исус и го вдигнаха, за да го стоварят върху купчината смисъл. Той беше много тежък, за да го наместят отгоре, затова го подпряха отстрани. Националният флаг на Дания се вееше най-отгоре, една от боксовите ръкавици се плъзна надолу и се скри от поглед, змията във формалдехид се завъртя зловещо, а Оскар Малък изцвърча.

Исус върху палисандровия кръст бе част от купчината смисъл!

За да пощадим чувствата на кучето, сложихме Исус възможно най-далече от ковчега на невръстния Емил, от другата страна на купчината. Но ако отчетем какво направи кучето след това, според мен нямаше никакво значение къде се намира Исус.

Елиз почука по вратата на дъскорезницата три пъти тихо и три пъти — по-силно.

Всички се отдалечихме от купчината смисъл. Ян-Йохан отвори и Елиз влезе, кучето креташе бавно след нея. Дишаше тежко и пухтеше като кипнал чайник, създаваше впечатлението, че всеки момент ще се свлече на пода. Но още щом му махнаха каишката, надигна глава, подуши въздуха като пъргава млада хрътка, навири опашка и притича без усилие, с лека стъпка при купчината смисъл, където пак подуши Исус върху палисандровия кръст, после приклепна някъде в средата на кръста и се изпика направо върху корема на Исус.

Пиийш! Пиш! О, не!

Герда се изкикоти. Останалите не издадохме и звук.

Последиците от поведението на Пепеляшка бяха неизчислими. Вече нямаше да можем да върнем никога в църквата статуята на препикания Исус.

Въпреки това започнахме един по един да се смеем. Цялото това благочестие си беше смешно: жълтата течност, пусната от кучето, се стичаше по хълбоците и оттам по счупените му крака, после капеше в стърготините. Пък и с тези счупени крака Исус вече не ставаше за нищо.

Заливахме се от смях, сега вече цареше ведро настроение и накрая Софи отиде да донесе касетофона си, за да си пуснем и музика.

Пяхме, пицяхме, веселихме се, докато не усетихме, че минава девет часът.

Изключихме касетата и хукнахме да се прибираме във всички посоки. Ами ако някой от възрастните тръгнеше да ни търси и чуеше врявата в старата дъскорезница?

XV

Не очаквахме кой знае какво от Свети Кай, но този път той ни изненада: поиска главата на Пепеляшка.

Странно.

Особено ако отчетем, че кучето не принадлежеше на никого.

Със сигурност значеше най-много за Елиз, но тя вече беше дала ковчега на невръстното си братче. Иначе оставаха само Хубавата Роза и Ян-Йохан и защо главата на кучето да значи за тях повече, отколкото за нас, другите?

Свети Кай настоя.

— О, я стига, Кай — рече Оле.

— Главата на Пепеляшка — бе непреклонен той.

— Хайде по-сериозно, Кай! — подкани Елиз.

— Главата на Пепеляшка! — бе непреклонен той.

— Стига си се занасял, Кай — намеси се и Майкен.

— Главата на Пепеляшка! — бе непреклонен той и продължи да настоява, каквото и да му говорехме.

Честно казано, знаехме защо.

Още откакто довлачихме преди пет дни Исус при купчината смисъл, кучето използваше палисандровия кръст за лична тоалетна — и по малка, и по голяма нужда. Със счупените крака и всичко останало Исус върху палисандровия кръст вече бе позагубил доста от светостта си, а сега с вироглавите усилия на Пепеляшка не му оставаха големи надежди. И все пак!

Накрая казахме на Свети Кай, че трябва да избере нещо, което е особено важно именно за Хубавата Роза или за Ян-Йохан.

— Добре тогава — отвърна той. — В такъв случай нека Хубавата Роза пререже гръкляна на кучето.

Сега вече ни беше хванал натясно. Хубавата Роза не издържаше да гледа кръв и за нея щеше да значи много да отреже главата на кучето. Край на споровете.

Този път се заплакаха двама.

Хубавата Роза се разплака, започна да моли да се смилим над нея и да обяснява, че ще вземе да припадне и да получи епилептичен пристъп, след което ще се наложи да я закарат в болница и тя няма да се възстанови никога вече. Елиз пък се разрида така, както изобщо не бе плакала за ковчега на невръстното си братче.

Не им обърнахме внимание.

Като начало Хубавата Роза трябваше да се опомни. Като жертва главата на кучето бе нещо много по-малко от онова, което ние, останалите, бяхме принудени да дадем. Освен това всички си мислехме, че Елиз се е отървала твърде леко и всъщност се радва, че сме извадили от гроба ковчега на брат й. Свети Кай бе улучил с един куршум два заека.

Бащата на Ян-Йохан беше месар, месарницата му бе в предната част на къщата, където живееха. Една сутрин, след два-три неуспешни опита Ян-Йохан все пак измъкна оттам току-що наточен дълъг нож, който отнесе в дъскорезницата и заби в дървения стълб — ножът остана да проблясва там, докато Хубавата Роза дойде на себе си.

Както се оказа, това стана доста бързо.

Когато един студен бурен следобед в началото на есента отидохме в дъскорезницата, кучето вече не бе сред живите: главата му ни зяпаше с омраза от върха на купчината, а тялото пак лежеше върху ковчега на малкия Емил, който сега беше по-скоро червен, отколкото напукано бял.

Бял. Розов. Кървавочервен.

Цял ден в училище Хубавата Роза изглеждаше странно невъзмутима. По-късно все твърдеше, че за малко да припадне и е било направо ужасно, затова била угасила осветлението в дъскорезницата — да не гледа кръвта.

Безспорно се бе сетила добре за осветлението, защото сега, щом видя ковчега с всичката кръв по него и главата на кучето без тялото, Хубавата Роза наистина припадна, без предварително да дава никакви признаци. Големия Ханс и Оле я отнесоха в другия край на дъскорезницата и струпаха дъски, за да не се виждат ковчегът и кучето. И дума не можеше да става да я изведем навън — можеше да мине някой.

Ян-Йохан огледа ножа, който отново беше забит в стълба и който сега бе покрит целият със спечена кръв.

— Кой да се досети, че в Хубавата Роза дреме касарин! — възкликна Ян-Йохан и се засмя високо.

Сигурно нямаше да се смее толкова, ако знаеше на какво още е способна.

XVI

В цялата история имаше нещо гадно.

Не в това, че Хубавата Роза е била в състояние да отреже, без да й мигне окото, главата на кучето, а после да припадне само при вида на кръвта по ковчегата, макар че си беше странно.

Не, беше гадно да поиска десния показалец на Ян-Йохан.

Беше вторник следобед, малко след като всички се бяхме събрали в дъскорезницата, мокри до кости от несекващия проливен дъжд, който проникваше и през дупките по покрива и се събираше на локви по стърготините, а ние не бяхме още толкова стари, че да не наджапаме в тях.

Рике-Урсула заяви, че Хубавата Роза не може да иска такова нещо, особено пък от Ян-Йохан, който свиреше на китара и изпълняваше парчетата на „Бийтълс“ почти като самите тях — без показалеца вече нямало да може да го прави, затова Хубавата Роза не можела да иска такова нещо.

— Да, мога — отсече Хубавата Роза, без да обяснява защо.

— Не, не можеш — повтори Рике-Урсула и ние, останалите, я подкрепихме, все пак трябваше да има някакъв предел.

— Да, мога — каза Хубавата Роза.

— Не, не можеш — отвърнахме отново ние.

После, след като това се проточи твърде дълго и Хубавата Роза сякаш остана без сили, отказът ни се натъкна на мрачно мълчание, от което си помислихме, че сме победили.

Докато не се включи Софи:

— Моля? Искате да кажете, че пръстът на Ян-Йохан е без значение?

По този въпрос очевидно не можехме да не се съгласим с нея, но нямаше как просто така да поискаш от някого да си даде пръста. Ала Софи настоя — не виждала защо изобщо го обсъждаме.

— Всички други получиха каквото поискаха. Щом Хубавата Роза иска пръста на Ян-Йохан, значи трябва да го получи.

Накрая се съгласихме, така и така никой нямаше да намери сили да отреже пръста на Ян-Йохан.

— Ще го направя аз — оповести делово Софи.

Всички се вторачихме в нея, бяхме онемели.

След онази история с невинността в Софи се беше появила някаква студенина.

Студ. По-голям студ. Скреж, сняг, лед.

Изведнъж си спомних, че онази вечер Ян-Йохан е бил там, в дъскорезницата, и дори не поисках да си представя за какво е използвал пръста си.

Но сега вече знаех кой е отрязал главата на клетото куче.

Софи си беше коварна.

Не казах на никого какво мисля. Първо, защото не бях сигурна, че пръстът не съответства на онова, което Софи бе накарана да даде. И, второ, защото вече се притеснявах на какво още е способна Софи.

Не само аз изпитвах облекчение, че почти сме приключили с купчината смисъл.

Но при Ян-Йохан беше друго. За него бе все едно дали е началото, или край на купчината — той не искаше да губи показалеца си.

Ако не беше последен, сигурно щяхме да си затворим очите. Знае ли човек какво ще последва? Или това може би не бе съвсем вярно. По-вярно вероятно бе, че ако Ян-Йохан не бе водач на класа, който решаваше всичко и свиреше на китара, и пееше парчета на „Бийтълс“, когато си поиска, сигурно щеше да му се размине. Но сега за него нямаше измъкване.

Щеше да се случи в събота следобед.

Първо Софи щеше да му отреже пръста, после щяхме да го превържем набързо и Свети Кай щеше да го откара с количката у тях,

така че майка му и баща му да го заведат в спешното отделение на болницата, където да му направят хубава превръзка.

В неделя смятахме да доведем Пиер Антон.

XVII

В петък следобед се запретнахме да почистим малко в дъскорезницата.

Беше четиринайсети декември. До Коледа не оставаха много дни, но ние не мислехме за това. Имахме да правим по-важни неща.

Събирахме се вече над четири месеца в старата дъскорезница и започваше да личи. Вътре беше задръстено с мръсотия, с обвивки на шоколади и бонбони и други боклуци, стърготините вече не бяха разстлани равномерно по циментовия под, а образуваха хълмчета и купчинки между дъските, които бяхме наслагали из помещението, за да играем на гоненица и да седим на тях. Паяците явно не се бяха смутили от присъствието ни — обратното, ние сякаш бяхме увеличили шансовете им да хванат нещо и те пак си плетяха паяжини, които висяха от всеки ъгъл. Прозорците — каквото беше оцеляло от тях — бяха по-мръсни и отпреди, ако това изобщо беше възможно.

Обсъдихме набързо кой с какво ще се заеме и накрая започнахме.

Фредерик и Свети Кай се запретнаха да събират обвивките от бонбони. Себастиан, Оле и Големия Ханс занесоха всички дъски в дъното на дъскорезницата. А Майкен, Елиз и Герда тръгнаха да обикалят и да махат паяжините. Госпожа Вернер, Лаура, Анна-Ли и Хенрик Гадняра се постараха да позамият прозорците, Денис пък свали от черчеветата счупените стъкла — да не загрозяват гледката. Ние с Рике-Урсула се редувахме да изравняваме стърготините с греблото, което бяхме взели от Софи. Накрая старата дъскорезница изглеждаше почти прилично.

Имаше обаче нещо, пред което бяхме безсилни: купчината смисъл беше започнала да мирише не толкова приятно.

Не толкова приятно. Неприятно. Отвратително.

Това отчасти се дължеше на кучешките изпражнения по и около Исус върху палисандровия кръст, отчасти на мухите, които кръжаха на цели рояци около главата и тялото на Пепеляшка. И от ковчега с малкия Емил се разнасяше изключително неприятна миризма.

Покрай нея се сетих за нещо, което Пиер Антон бе казал преди няколко дни: „Лошата миризма по нищо не отстъпва на приятната. — Нямаше сливи, с които да ни замерва, и вместо това удари с ръка по клона, на който седеше, сякаш си акомпанираше. — Каквото мирише, се разлага. Но започне ли нещо да се разлага, то е на път да се превърне в част от нещо ново. А новото, което се създава, мирише приятно. Така че няма значение как мирише едно нещо, дали лошо, или хубаво, всичко е само част от вечния житейски кръговрат.“

Не му отговорих. Рике-Урсула и Майкен, с които вървах, също си замълчаха. Само понаведохме глави и забързахме към училището, без да споменаваме какво е изкрещял Пиер Антон.

Сега стоях тук, в почистената дъскорезница, бях си запушила носа с ясното съзнание, че Пиер Антон е бил прав: нещо, което мирише хубаво, скоро ще се превърне в нещо, което мирише лошо. А нещо, което мирише лошо, е на път да се превърне в нещо, което мирише добре. Знаех обаче и че предпочитам да ми мирише хубаво, а не лошо. Единственото, което не знаех, бе как ще успея да го обясня на Пиер Антон!

Беше крайно време да приключваме със смисъла.

Време! Крайно време! Няма закога да протакаме!

Пък и за разлика отпреди, вече не беше толкова забавно.

Най-малкото за Ян-Йохан.

В петък, докато чистехме, той само хленчеше, не помогна и това, че Оле му каза да млъква.

— Ще ви натопя — закани се Ян-Йохан.

Тишина.

— Няма да ни натопиш — отвърна студено Софи, но Ян-Йохан не искаше и да чуе.

— Ще ви натопя! — отсече той. — Ще ви натопя! Ще ви натопя! Ще ви натопя! — заповтаря като песен без музика.

Щял да ни натопи и да каже, че онова, което сме решили да обясним на родителите му, е пълна лъжа. Не било вярно, че току-що е намерил ножа на баща си, който уж бил изчезнал, и че случайно си е отрязал пръста, когато го е издърпал от стълба, където той е бил забит.

Този хленч бе направо нетърпим за всички и Оле кресна на Ян-Йохан да си затваря плювалника, иначе щял да го набие. Не помогна дори това. Наложил се Оле наистина да набие Ян-Йохан, но така хленченето му само се превърна в мощен рев, докато накрая Рикард и Денис хванаха Оле и казаха, че е прекалил. Изпратихме Ян-Йохан да си върви у тях и да дойде на другия ден в един часа.

— Ако не се появиш, пак ще те скъсаме от бой — извика подире му Оле.

— А, не — поклати Софи глава. — Ако не се появиш, ще вземем цялата ръка.

Ние се спогледахме. Не се и съмнявахме, че Софи говори сериозно. Особено пък Ян-Йохан. Той сведе глава и хукна колкото му крака държат, само и само да се махне от дъскорезницата.

В един без десет в събота се върна.

Този път не тичаше. Вървеше бавно, направо се влачеше към дъскорезницата. Знам, защото двамата с Оле стояхме с ръце в джобовете в края на пътя и чакахме, разтреперани от ледения вятър. Бяхме готови да отидем и да го доведем, ако той не се появеше доброволно.

Още щом ни видя, Ян-Йохан се разрида. Спомних си как онзи път с невинността Софи само е стискала устни и е мълчала и му казах да си затваря устата и да се стегне.

Ревльо! Женка цивреца! Яна-Йохана!

Това не помогна.

Ян-Йохан само се разхлипа още повече, когато се върнахме в дъскорезницата и той видя ножа, щръкнал от дъската върху дърводелските магарета, където пръстът щеше да бъде guillotine^[1]. Получихме тази великолепна дума за онова, което щеше да се случи, от Госпожа Вернер. На Ян-Йохан му беше все тая как ще го наречем. Ревеше, та се късаше, нямаше как да разберем какво казва, толкова нечленоразделни бяха звуците, които излизаха от устата му. Но едно разбрахме:

— Мамо, мамо! — хлипаше Ян-Йохан. — Мамичко!

Хвърли се в стърготините и започна да се търкаля с ръце между краката, а това бе само началото.

Беше жалка гледка.

Ревльо! Женка цивреца! Яна-Йохана!

Не, по-лошо и от жалък, защото беше водач на класа, свиреше на китара и пееше парчетата на „Бийтълс“, а изведнъж се бе превърнал в ревящо хлапе, което ти иде да изриташ. Онзи Ян-Йохан беше станал друг Ян-Йохан, когото не харесвахме. Мина ми през ума, че онази нощ с невинността Софи може би е видяла този Ян-Йохан — с тази разлика, че тогава той е бил силният, и изведнъж ме побиха тръпки при мисълта колко различен може да бъде човек.

Силен и жалък. Благороден и подъл. Храбър и страхлив.

Направо не го проумявах.

— Един часът е — оповести Софи, с което прекъсна хода на мислите ми.

И може би това бе добре, защото вече не бях съвсем сигурна докъде щяха да ме доведат.

Ян-Йохан нададе дълъг вой и отново се затъркаля из стърготините — нехаеше, че ние с Рике-Урсула сме ги загладили толкова хубаво с греблото.

— Елиз, Роза и Фредерик, излезте отвън и пазете — внимавайте да не би някой да се доближи и да чуе нещо — продължи невъзмутимо Софи.

Вратата се затвори след тримата, а Софи се обърна към Оле и Големия Ханс:

— Сега е ваш ред.

Ян-Йохан скочи на крака и се вкопчи в един стълб, затова Оле и Големия Ханс трябваше да хвърлят доста усилия, докато го издърпат. После се наложи Рикард и Свети Кай да помагат и да го завлекат, защото той отново започна да се мята.

— Ужас, напика се! — възкликна най-неочаквано Рикард и наистина бе така.

Герда се изкикоти. Останалите загледахме погнусени как по стърготините плъзва тъмна неравна струя.

Ян-Йохан още се мятеше и се гърчеше, когато го отведоха при дърводелските магарета. Големия Ханс се видя принуден да му седне направо върху корема. Това помогна, но Ян-Йохан още стискаше юмруци и отказваше да ги разтвори въпреки доста убедителните физически доводи, приложени от Оле и Големия Ханс.

— Ако не си сложиш пръста върху дъската, ще се наложи да го отрежем така — заяви овладяно Софи.

Имаше нещо зловещо в спокойствието ѝ. Но въпреки това от него ние, останалите, само се нахъсвахме. Онова, което предстоеше да се случи, бе необходима жертва в битката ни за смисъл. Всички трябваше да допринесем с нещо. Ние вече го бяхме направили. Сега бе ред на Ян-Йохан.

Не беше чак толкова ужасно.

Когато Ян-Йохан започна да вие отново на висок глас, Хюсеин вдигна ръката, от която тъкмо бяха свалили гипса, и каза:

— Няма от какво да се страхуваш. Някакъв си пръст.

— Така де, от това не се мре — заяви и Големия Ханс от корема на Ян-Йохан и отвори насила дланта му.

— А ако не болеше, нямаше да има никакъв смисъл — добави тихо Анна-Ли.

Ножът се вряза с пукот в пръста на Ян-Йохан толкова внезапно, че чак ахнах. Погледнах зелените си сандали на платформа и си поех дълбоко въздух. За миг всичко бе притихнало. После Ян-Йохан нададе писък, какъвто не бях чувала. Запуших си ушите, но пак не се търпеше.

Наложи се Софи да натиска четири пъти ножа, толкова силно се мятеше Ян-Йохан. Третия и четвъртия път гледах. Всъщност си бе доста интересно да наблюдаваш как пръстът се превръща в късчета и парченца кост. След това всичко потъна в кръв, добре че Хубавата Роза бе изпратена навън, защото кръвта беше много.

Мина цяла вечност, докато всичко приключи.

Софи се изправи бавно, избърса ножа с шепа стърготини и после го заби в стълба — както преди. Изтри си ръцете в дънките.

— Готово — оповести и се върна да търси пръста.

Госпожа Вернер и Майкен превързаха надве-натри ръката на Ян-Йохан, Свети Кай дотътри количката и когато краката на Ян-Йохан се подкосиха, Големия Ханс го изнесе и го качи на нея.

Ян-Йохан ридаеше така, че се давеше, а на чатала му се тъмнееше голямо смрадливо кафяво петно.

— Не забравяй, сега е твой ред да решаващ! — извика Оле, за да го поободри, макар че вече не бе останал никой, за когото да решава.

Освен ако нямаше предвид Пиер Антон.

Свети Кай завъртя педалите на велосипеда и закачената за него количка започна да се отдалечава бързо с хлипащия в нея Ян-Йохан.

---

[1] Гилотиниран (фр.). — Б.пр. ↑

XVIII

Не знам какво щеше да стане, ако Ян-Йохан не ни беше издал. Но стана така, че от полицията дойдоха в дъскорезницата, преди да сме успели да заведем Пиер Антон.

Още бяхме там, когато се появиха. Всичките.

По-късно написаха на родителите ни, че освен двайсет и единия ученици на по четиринайсет години, които са стояли там най-невъзмутимо, са намерили смрадлива купчина със странно зловещо съдържание: отрязана глава на куче, детски ковчег — вероятно заедно с покойника (за да не заличават уликите, още не го били отваряли), окървавен показалец, осквернена статуя на Исус, националния флаг на Дания, змия във формалдехид, молитвено килимче, две патерици, телескоп, неоновожълт велосипед и т.н.

Именно това „и т.н.“ ни се видя обидно. Сякаш свеждаха смисъла до „и т.н.“.

И така нататък. Все същите неща, които е излишно да посочваме по име — поне засега.

Нямаше как да изразим недоволството си. Каква олелия само настана!

Никой не сметна за нужно да отчете, че до Коледа остават само осем дни.

Повечето бяхме наказани да не излизаме, имаше и набити, Хюсеин отново бе пратен в болница, където вече бе приет и Ян-Йохан. Пак им провървя: сложиха ги в една стая и те можеха да си говорят от леглата. А аз не можех да правя друго, освен да лежа и да гледам стената и ивиците по тапетите още от събота следобед, когато от полицията ме заведоха у нас и дадоха на майка ми писмото, до

понеделник сутринта, когато ми разрешиха да отида на училище и ми наредиха после да се прибера право у нас. А това бе само началото.

В училище ни се накараха още веднъж.

Ние бяхме твърди и непреклонни. Е, почти непреклонни: някои ревнаха и започнаха да се извиняват. Хенрик Гадняра се разхлипа и заяви, че виновни сме били ние, другите, и той изобщо не е искал да участва. Особено пък в частта със змията във формалдехида.

— Милост! Милост! — захленчи и Свети Кай и ние се почувствахме толкова зле, че накрая се наложи Оле да го ошипе с все сила по бедрото.

— Няма да се повтаря — захлипа и Фредерик, който седеше на чина с изправен гръб, сякаш стоеше мирно.

Поне докато Майкен не му заби в хълбока острия връх на пергела.

Софи местеше презрително поглед от единия дезертьор към другия. Беше съвсем спокойна. Именно тя отговори, след като Ескилдсен ни крещя цели трийсет и осем минути, а после удари с юмрук по катедрата и попита какъв е смисълът на всичко това.

— Смисълът — кимна тя сякаш на себе си. — Вие не ни научихте какъв е смисълът. Сега ние разбрахме сами.

Софи беше пратена незабавно при директора.

Както личи, пред него тя просто е повторила същите думи, защото той я наказва и ѝ се разкрещя така, че се чуваше чак в училищния двор.

Когато Софи се върна отново в час, очите ѝ блестяха някак странно. Разглеждах я дълго. Ако не се брои, че се бе поизчервила леко в горния край на бузите и покрай косата, тя бе бледа, дори не трепваше, може би дори излъчваше малко студенина, но в същото време и огън. Без да знам как точно, схващах, че този огън е свързан някак със смисъла. Реших да не го забравям, каквото и да се случи. Нищо че нямаше как да добавим към купчината огъня и че не знаех как да го обясня на Пиер Антон.

В междучасието обикаляхме напред-назад и обсъждахме какво да правим.

Беше студено, след малко шапките и ръкавиците вече не вършеха работа, асфалтът в училищния двор бе покрит с тънък пласт киша, от която ботушите ни се бяха намокрили неприятно. Но нямахме избор — в наказанието ни влизаше да не стоим по време на междучасието вътре.

Някои смятаха, че трябва да разкажем всичко от игла до конец, да дадем да се разбере ясно, че за всичко е виновен Пиер Антон, а после да върнем нещата, откъдето сме ги взели.

— Тогава сигурно ще ми разрешат отново да вдигна флага — подхвана обнадежден Фредерик.

— А аз ще мога да отида на църква — допълни Свети Кай.

— Така сигурно е най-добре.

Себастиан изглеждаше така, сякаш изгаряше от нетърпение отново да отиде за риба.

— Не! — възкликна Анна-Ли и отново ни изненада. — Направим ли го, значи всичко е безсмислено.

— И нищо няма да върне Оскар Малък, нали? — допълни ядосано Герда и беше права.

Оскар Малък си бе отишъл още на трети декември, първата нощ, когато температурата бе паднала под нулата.

— Клетата Пепеляшка — въздъхна и Елиз при мисълта за кучето, което бе умряло напразно.

Не казах нищо. Беше средата на зимата, така и така не ми трябваха зелени сандали на платформа.

Повечето останахме на едно мнение. Софи получи пълна подкрепа, когато се изплю на земята, пред сините ботуши на Свети Кай.

— Мекотели — изсъска тя. — Наистина ли ще се предадете толкова лесно?

Засрамени, Фредерик и Свети Кай плъзнаха токове по асфалта. Себастиан се сви.

— Загазили сме не на шега и извършихме доста нередни неща — престаши се да каже предпазливо Фредерик.

— Нали това е смисълът, който сме натрупали в дъскорезницата? — Софи се втренчи право в очите на Фредерик и го наблюдава, докато той не сведе поглед към земята. — Ако се откажем от смисъла, не ни остава нищо.

Нищо! Нищо! Нищо!

— Всички ли са съгласни? — Тя ни огледа, сега по-разгорещено отпреди. — Нали смисълът е по-важен от всичко останало?

— Разбира се — отвърна Оле и се възползва от възможността да бутне Фредерик силно, толкова силно, че за малко да го събори.

Ние, останалите, кимнахме и изпелтечихме, че сме съгласни. Разбира се, че е по-важен, то оставаше да не е по-важен. Наистина си беше така.

— Но има още един проблем — продължи Софи. — Как ще покажем на Пиер Антон купчината смисъл?

Не се налагаше да обяснява какво има предвид. От полицията бяха отцепили дъскорезницата и купчината смисъл — да не се унищожили уликите. И на всички ни беше забранено да излизаме след училище.

Звънецът би и до следващото междучасие не можехме да обсъдим нищо.

Пак Софи намери решение на първата част от проблема.

— С малко късмет можем да заобиколим загражденията — подхвана тя. — От другата страна, срещу входа има капандура, не се вижда от пътя. Там полицаите не пазят. Ако намерим отнякъде стълба, ще проникнем през нея.

По-сложно беше със забраната да излизаме след училище. Точно сега малко от нас бяха готови да се опълчат срещу родителите си и да си навлекат гнева им.

— Дали да не помолим Пиер Антон да отиде сам в дъскорезницата и да погледне? — предложи Рикард.

— Няма да го направи никога — отвърна Майкен. — Ще реши, че му погаждаме номер.

На мен ми хрумна нещо.

— Ами ако във вестника пишат за нас и за купчината? Тогава ще му стане интересно и той ще отиде сам да види.

— Но как ще ги накараме да пишат за нас? — свъси се Оле. — Заради възрастта ни от полицията държат всичко в тайна.

— Ще звъннем в редакцията и ще се представим за възмутени граждани, които са чули за осквернения Исус и така нататък — ухилих се аз.

— Само не го казвай това „и така нататък“, когато им се обадиш — викна Герда, явно се беше сетила за Оскар Малък, който лежеше вкочанен в клетката наред купчината.

— Няма да се обаждам аз!

— А кой тогава?

Ние се спогледахме. Нямам представа защо накрая всички се вторачиха в мен, но сигурно това са последиците, когато не си държиш устата затворена.

Да си държиш устата затворена. Да мълчиш. Да не казваш и дума...

По-добре да си бях глътнала езика.

Онзи следобед не останах нито за миг сама вкъщи. На другия ден също. Но третият беше точно какъвто ми трябваше: брат ми беше на футболен мач, майка отиде на пазар. Още щом се скри с велосипеда в края на алеята, се насочих право към телефона в кухнята и набрах номера.

— Редакцията на вестника — каза дръпнато някаква жена.

— Бих искала да говоря с редактора, ако обичате — заявих главно защото не знаех към кого друг да се обърна.

Бях сложила върху слушалката една блуза. Не беше достатъчно.

— За кого да предам, че се обажда? — попита жената — виж я ти нея каква била любопитна!

— Хеда Хулт Хансен.

Това беше единственото име, за което се сетих в бързината, въпреки че съжалих веднага — нали уж обаждането трябваше да бъде анонимно. Но чудо голямо — не бях казала своето име, бях се представила като жената на свещеника. Ако не друго, то поне сега ме свързаха с редактора.

— Тук е Съборг — представи се той с гърлен кънтящ глас.

От него се поуспокоих. Беше мил и добродушен като на дядо, затова набрах още по-голяма смелост.

— Търси ви Хеда Хулт Хансен. Нека си остане между нас, че съм се обаждала, но според мен вестникът би трябвало да се заеме с този въпрос. — Въздъгнах тежко, като човек, обременен от мрачни мисли. — Със сигурност сте чули какви ужасии стават в църквата. Първо онази вандалищина в двора, когато бяха откраднати две надгробни плочи, а после от самата църква, и то в неделя, бе изнесен нашият Исус

върху палисандровия кръст. — Отново си поех дълбоко въздух, при което се чу кух съскащ звук. — Със сигурност обаче не знаете, че тези национални съкровища са възстановени. Заедно с ковчега на малко дете, който при това — знае ли човек — май не е празен, а също с една змия във формалдехид, неоновожълт велосипед и — на това място аз сниших глас — едно нещастно куче с отрязана глава, един мъртъв хамстер, окървавен показалец и още доста неща. Включително чифт зелени сандали.

Не се сдържах и споменах сандалите, макар че вероятно не бе особено разумно. За щастие, редакторът не им обърна внимание.

— Възмутително.

— Наистина! Шокиращо, нали? В онази изоставена дъскорезница. И ако се вярва на хората, всички тези... как ли да ги наречем... всички тези предмети са събрани от няколко деца, решили да намерят смисъл. Всъщност там имало цяла купчина смисъл.

И този път си поех рязко въздух през зъбите, така че се чу едва ли не свистене.

Редакторът повтори мнението си, че това определено е възмутително, но за съжаление, точно сега нямал кого да прати да го отрази, все пак приближавала Коледа. Преди да приключи разговора обаче, се увери, че изоставената дъскорезница, за която говори Хеда Хулт Хансен, е същата, която се намира в покрайнините на града.

Според мен беше убеден, че това са врели-некипели, но все пак се надявах любопитството му да надделее и той да прати някой журналист. За всеки случай се обадох на Софи. Сигурно не беше зле да следим кой идва в дъскорезницата.

В училище имаше коледно тържество (на което не ни пуснаха), после дойде денят преди навечерието на Коледа (и сега вече сърцата на родителите ни най-сетне започнаха да омекват), след това и самото навечерие на Коледа (и ние установихме щастливи, че сме получили точно толкова подаръци, колкото по-послушните ни братя и сестри, и точно толкова, както предишната година). Но истинската Коледа настъпи вече в навечерието на Нова година, когато местният вестник пусна материал как злите сили са проникнали в Теринг.

Злите сили — това бяхме ние.

На трета страница имаше изчерпателно описание на купчината смисъл.

Тъй като не бяха разрешили да съобщават пред всички имената ни, не бяхме споменати изрично, само се казваше, че има подозрения за съпричастност на един от горните класове в училището. Направо бяхме горди със себе си, въпреки че Пиер Антон още не се беше появил в дъскорезницата. Когато на четвърти януари отново тръгнахме на училище, излязохме да се разходим като на парад из училищния двор, изпъчени, така че у съучениците ни от другите паралелки и от по-малките класове да не останат никакви съмнения, че знаем нещо, за което те и не подозират. Доста започнаха да ни подпитват, но единственото, което пожелахме да разкрием, бе, че сме намерили смисъла.

Такива напътствия ни даде Софи. Да споменаваме смисъла и нищо друго — така и направихме.

— Намерихме смисъла!

Ето какво казвахме на учителите, на родителите, в полицията и на всички, които продължаваха да разпитват защо.

Това казахме и на голямата преса, когато дойде и тя.

XIX

Първи се появиха репортерите от местните вестници. След това от вечерните издания. После журналистите от столицата и от най-различни регионални вестници. Накрая пристигнаха и от седмичниците, и от местния телевизионен канал.

Те се разделиха на две групи.

Едните споделяха мнението на нашия вестник, че сме развилнели се пакостници, които заслужават да отидат в изправително училище. За наше огромно изумление вторите започнаха да дрънкат нещо за изкуството и смисъла на живота. Не след дълго споровете „за“ и „против“ набраха смайваща скорост.

За! Против! За или против!

Бяхме смаяни от всичко това, от гнева и яростта в думите им и „за“, и „против“ и че в Теринг на цели пълчища най-неочаквано се изсипват хора от цялата страна и най-вече от столицата, въпреки че досега не бяха проявявали никакъв интерес към града и околностите му. Едно беше сигурно: целият гняв, думите „за“ и „против“ означаваха, че купчината смисъл изведнъж е придобила неустойимо голям смисъл. Но по-важното бе, че след всички дописки на репортерите, след прилива на всички тези критици на изкуството и на цял рояк други важни клечки, а също и на обикновени хора от полицията се видяха принудени да отворят дъскорезницата и да осигурят всекидневен достъп до нея от дванайсет часа на обяд до четири следобед.

Сега вече нямаше какво да спре Пиер Антон да дойде и да види купчината смисъл.

Единственото, което не бяхме предвидили, бе, че Пиер Антон не искаше да го прави.

— Нищо няма смисъл, нищо не заслужава да му обръщаш внимание. Включително вашата купчина боклуци — беше единственото, което имаше да казва той.

И го повтаряше, каквото и да правехме. Беше невъзможно да го вразумим. И да го убеждавахме, и да го заплашвахме, отговорът беше един: не!

Това ни разочарова много.

Всъщност ни разочарова до степен почти да се обезсърчим, защото лишаваше от смисъл всичко: Оскар Малък и невинността, Пепеляшка и пръста на Ян-Йохан, невръстния Емил и националния флаг на Дания, синята коса на Рике-Урсула и всичко останало. Не ни помагаше ни най-малко, че все повече и повече хора започваха да смятат купчината наистина за смислена, нито че вече не ни се цупеха толкова и родителите, и учителите, и онези от полицията.

Опитвахме отново и отново.

Един по един, на групи и целият клас наведнъж (без Свети Кай, който беше наказан с доброволен труд в полза на църквата, а също да не излиза един месец повече от нас). Не можехме да сторим нищо. Не помогна и това, че в Теринг направиха десант журналисти от Швеция, после от Норвегия, след това от другите скандинавски и повечето европейски страни, а сетне и от Америка и едва ли не от цял свят — ето как се превърнахме в нещо.

В някой.

Каквото и да говореше Пиер Антон!

Беше вълнуващо, когато за нас писа местният вестник. Беше невероятно, когато и от националните всекидневници дойдоха журналисти, които започнаха да спорят за купчината смисъл. Но наистина бе невероятно и много, много важно, когато от всички кътчета на света в Теринг взеха да се стичат репортери. В Теринг през януари всичко обикновено тече мудно. Тази година януари ни се струваше прекалено къс.

Януари.

Януари.

Януари.

Януари.

А януари се сля с февруари и със Сирни Заговезни и когато стана първи март, още си беше януари.

Снимаха ни в цял ръст, в гръб и от всички страни, отгоре и отдолу, от всички ъгли. Фотографите ни преследваха, за да уловят най-хубавата усмивка, най-умната гънка върху челото, най-величественото движение. Бяхме обсадени от журналисти, които ни звъняха на вратата, и от телевизионни канали от най-различни държави, които дебнеха с камерите пред училището и ни снимаха всеки път, щом дойдехме или си тръгнем. Дори на Ян-Йохан му беше приятно и той вдигаше превързаната си ръка — да я видят всички фотографии и липсващият показалец да бъде обезсмъртен и тук, и там.

Но журналистите и фотографите обсаждаха най-вече изоставената дъскорезница, за да отразят по свой неповторим начин случващото се.

Не след дълго купчината смисъл се прочу.

Всички бяха впечатлени.

Всички без Пиер Антон.

XX

— Виждали сме го и преди — ревна Пиер Антон и от устата му под тъмносинята шапка на мразовит бял облак излезе дъхът му. — Сега това е в новините и цял свят гледа Теринг. След месец Теринг ще бъде забравен и светът ще гледа друго.

Пиер Антон се изплю презрително на тротоара, но не уцели никого.

Нито с плюнката, нито с думите си.

— О, я млъквай — кресна му високомерно в отговор Ян-Йохан. — Просто завиждаш, и толкоз.

— Просто завиждаш! Просто завиждаш! — заповтаряхме и ние като победоносно ехо.

Бяхме прочути и нищо не можеше да ни обезсърчи.

Нищо не можеше да ни обезсърчи, защото бяхме прочути.

Това се случи в деня, след като дойдоха и от първия британски вестник, и не ни вълнуваше особено, че Пиер Антон не иска да е част от смисъла и славата. Беше ни все тая. Чудо голямо, да не идва в старата дъскорезница, щом не иска.

Чудо голямо, чудо голямо, чудо голямо!

Чудо голямо и че някои в Теринг и в пресата в страната и чужбина бяха против нас и смисъла на купчината смисъл, защото онези, които ни подкрепяха, ставаха все повече и повече. А толкова много хора нямаше как да грешат.

Много! Още повече! Истината!

И това стана още по-очевидно, когато ни поканиха в Атланта, за да участваме в телевизионно предаване, излъчвано не само в САЩ, но и в цял свят.

Всички в Теринг обсъждаха само едно: дали да ни разрешат да ходим в Америка. Онези, които не приемаха смисъла на купчината и новопридобитата ни слава, бяха категорично против: в никакъв случай

не бивало да ни пускат да пътуваме в чужбина и да излагаме пред цял свят и себе си, и Теринг, и тях. Така и така положението не било никак розово. Останалите жители на Теринг се гордееха с поканата, с нас и със смисъла, защото никога дотогава никой не бе обръщал такова внимание на града.

Повечето подкрепяха смисъла.

Въпреки това ни забраниха да заминем.

Колкото повече хора ни подкрепяха, толкова повече причини виждаха те да бдят над нас и купчината смисъл. Каквото и да говорели от телевизионната станция, никой не можел да бъде сигурен какво точно ще ни се случи там, от другата страна на Атлантическия океан.

Това ни натъжаваше. Но не особено. Фактът, че хората се чувстваха длъжни да бдят над нас, ни правеше още по-значими. Поне така си мислехме ние.

Докато не отидохме отново на „Теринг“ 25.

Беше понеделник сутринта, бе мрачно, студено и ветровито и не ни беше особено приятно да ходим на училище, добре че беше смисълът, който още засенчваше математиката, датския, немския, историята, биологията и всичко скучно в Теринг. Вървахме с Рике-Урсула, Герда и Госпожа Вернер и както се бяхме навели, за да се предпазим от вятъра, обсъждахме дали сме достатъчно значими, та водещата на телевизионното предаване в Щатите да се вдигне и да дойде в Теринг, щом ние не можем да отидем при нея.

Госпожа Вернер бе повече от убеден.

— Bien sur^[1] — кимна той. — Bien sur, че ще дойде.

И аз мислех, че е сигурно, но още преди да сме обсъдили къде в Теринг е най-добре да запишат предаването и какво да облечем, бяхме прекъснати от Пиер Антон.

— Ха! — провикна се той така, че въпреки вятъра го чухме горе от клона на дървото. — Дрън-дрън, не ви пускали да заминете, защото се притеснявали за сигурността ви. Ха-ха! — засмя се той състрадателно. — Колко според вас ще спечели Теринг, ако се вдигнете и отидете при онези журналисти и фотографи, вместо те да дойдат тук,

да напълнят хотела и всички празни стаи, а също така да се хранят, да купуват бира, шоколад и цигари, да дават обувките си за поправка и така нататък. Ха-ха! Колко сте тъпи!

Пиер Антон размаха шапката си на вятъра, така че и тя се превърна в част от смеха му.

— Най-добре се смее, който се смее последен — кресна на свой ред Рике-Урсула. — Само почакай и ще видиш. Щом смисълът не може да отиде при телевизионната програма, телевизионната програма ще дойде при смисъла!

— Да бе, да — прихна пак Пиер Антон. — Който се смее последен, се смее най-добре.

И после се засмя толкова силно, че прозвуча повече от убедително.

Ха-ха! Хо-хо! Прав съм!

Не знам дали Пиер Антон е бил наясно за какво говори, или просто е налучквал, но се оказа прав.

Така и не се появихме по телевизията пред САЩ и целия свят, нищо че сега бяхме важни и толкова значими — водещата на предаването се оказа по-важна и дори по-значима. И нямаше време да идва в Теринг и да разговаря с нас тук.

Това вече само по себе си беше лошо.

Още по-лошото бе, че пося в мен неприятното подозрение, че Пиер Антон е разбрал следното: че смисълът е нещо относително и оттам безсмислено.

Не казах на никого за подозренията си.

Страхувах се от Софи, но не бе само това. Беше приятно да си обгърнат от слава, от вярата в смисъла и не исках да ги напускам, защото извън тях имаше само нищо. Затова продължих да се разхождам и да си придавам важности, сякаш наистина бях намерила смисъла и няха никакви съмнения.

Беше доста лесно да се преструвам. Със сигурност още имаше много хора, които бяха против нас, но самата разпаленост на битката около смисъла на купчината смисъл вече показваше, че въпросът е от изключително значение. И щом нещо е от значение, то има смисъл, а ако е от изключително значение, това ще рече, че има изключителен смисъл.

Само дето се съмнявах мъничко.

Съвсем мъничко. Още по-мъничко. Нищо.

Спечелихме битката за смисъла и у дома, и в световния печат.
Странното бе, че накрая усетихме победата си като поражение.

---

[1] Със сигурност (фр.). — Б.пр. ↑

XXI

Всичко се нареди благодарение на един голям нюйоркски музей. Наричаха го със странно съкращение, което звучеше така, сякаш малко дете не може да го произнесе правилно. Но колкото и смешно да беше името му, той сложи веднъж завинаги точка на ожесточените препирни, като предложи за купчината смисъл три и половина милиона долара.

Изведнъж всички научиха, че купчината смисъл е изкуство и че ще го отрече само непосветен невежа. Дори художественият критик от най-големия местен вестник би отбой и заяви, че е разгледал внимателно купчината и тя наистина е почти гениална творба, свеждаща се до съвсем новаторско и самобитно тълкуване на смисъла на живота. Първия път — пишеше той — бил видял произведението само отпред.

Помислихме си, че три и половина милиона долара си звучи като доста пари, но не бяхме в състояние да преценим колко всъщност са. Чрез адвоката, когото наехме да ни представлява, все пак настояхме, че купчината смисъл струва три милиона и шестстотин хиляди долара — доводът ни беше, че човек никога не трябва да продава нещо за сума, по-малка, отколкото може да получи. Всъщност накрая поискахме три милиона и шестстотин хиляди долара, за да имаме достатъчно да платим и на църквата за Исус върху палисандровия кръст, който вече бе в такова състояние, че не можеше да бъде върнат.

Музеят прие и сделката беше сключена.

Единственото, за което оставаше да се разберем, бе датата, когато ще вземат купчината смисъл.

При всички положения, имаше много документи, разрешителни и други неща, които трябваше да се уредят, преди купчината да бъде изнесена от страната. В същото време обаче въпреки необичайно студената пролет нещата в купчината, които подлежаха на разваляне, от ден на ден се разваляха все повече. Накрая музеят се спря на осми април, след четири и половина седмици. После служителите на музея

и адвокатите, а заедно с тях и журналистите от световните и от нашите национални всекидневници си тръгнаха от Теринг. Теринг изведнъж си стана такъв, какъвто е бил винаги.

Скучен. По-скучен. Най-скучен.

Беше много странно.

Бяхме намерили значението, а оттам и смисъла на всичко. Какви ли не спецове се впуснаха да обясняват колко грандиозна е купчината смисъл. Един американски музей плащаше за нея милиони долари. А никой вече не я смяташе за интересна. Бяхме направо смаяни.

Купчината или беше смисълът, или не беше смисълът. А щом всички бяха единодушни, че именно тя е смисълът, просто нямаше как да престане да бъде смисълът. Или имаше?

Ходехме и се прибирахме от училище, а нямаше нито една камера, нито един журналист. Отбивахме се и в старата дъскорезница. Купчината смисъл не се беше променила (изобщо не личеше, че тленните останки на малкия Емил са били извадени от ковчега с напуканата му боя и са били прехвърлени в друг, нов, който след това бе заровен и сега се напукваше — също като първия). Нищо не се бе променило и това, че купчината изглеждаше по-малка, вероятно бе зрителна измама. Нали така?

Истината обаче беше, че януари заедно с цялата ни слава и значението, дошло с нея, най-неочаквано изчезна през първата седмица на март.

Пиер Антон се забавляваше.

— Смисълът си е смисъл. Затова, ако наистина го бяхте открили, той пак щеше да си е там. И журналистите от световните медии още щяха да са тук и да се опитват да разберат какво точно сте намерили. А тях ги няма, затова, каквото и да сте намерили, то не е било смисълът, защото смисъл няма!

Опитахме се да не му обръщаме внимание, вирехме носове и се държахме високомерно, бяхме нещо и някой.

В началото ни се получаваше толкова добре, че за малко да си повярваме сами. Донякъде помогна и това, че изчетохме отново всички изрезки от вестници и изгледахме всички интервюта, взети от телевизиите от най-различни държави и записани от родителите ни. Не след дълго обаче всички изрезки започнаха да избледняват, интервютата се превърнаха в уморени комедии, а Пиер Антон продължаваше да си се забавлява сам.

Един по един ни обзеха съмнения.

Един. Двама. Всички без един.

Това си беше предателство, но ние не го признавахме един пред друг. Ала си личеше: усмивките ни изчезнаха и бяха заменени от маски точно като маските, които носят възрастните, а от това се видя пределно ясно, че може би наистина няма много неща, които наистина са важни.

От нас само Софи се държеше. Накрая именно бледото ѝ лице и пламналите очи ни спираха да не се откажем.

И да признаем, че Пиер Антон е прав.

XXII

Беше пролет, но тази година пролетта не можеше да стигне до нас.

Скоро щяхме да преминем в следващия клас и щеше да се наложи да избираме нови училища и нови предмети. Нямахме представа как изобщо щяхме да се справим, при положение че Пиер Антон все ни повтаряше как нищо нямало смисъл. Не след дълго щяхме да се пръснем по четирите посоки на света, щяхме да изгубим връзка със смисъла, който бяхме намерили и пак бяхме изгубили, без да знаем как точно се е получило така.

Сякаш за да ни успокои, че още не е пролет, март току изпращаше остатъци от зимата. Падна късен сняг, който се стопи. После пак натрупа и пак се стопи, този път по-бързо. Кокичетата и зимният кукуряк още не бяха напъпили, бяха се скрили премръзнали под ширналата се от край до край бяла пелена, а после, когато се махна и последният пласт, надзърнаха измежду няколкото стръка трева, презимували в Теринг, за да оповестят началото на обновлението и пролетния цъфтеж.

Ние в нашия клас не виждахме нито обновление, нито пролетен цъфтеж.

Какво беше пролетта, при положение че не след дълго пак щеше да дойде есента и всичко, което сега покълнеше, щеше да изсъхне и да умре? Как да намерим радост в разделенилата се букова гора, в скорците, които се завръщаха у дома, в слънцето, което от ден на ден се извисяваше все повече в небето? Много скоро всичко щеше да се обърне, да се върне в предишната точка — студена и тъмна, без цветя и листа по дърветата. Пролетта не беше друго, освен напомняне, че и ние скоро ще си тръгнем оттук.

Вдигнех ли ръка, си представях как скоро ще я сваля, скоро тя ще се превърне в нищо. Усмихнех ли се, засмеех ли се, се сещах колко често същата уста, същите очи ще плачат, докато един ден се затворят и тогава вече други ще се смеят и ще плачат, докато и те не бъдат

положени да почиват в пръстта. Само пътят на планетите по небето беше вечен, после обаче една сутрин Пиер Антон се разкрещя, че вселената се била свивала и някой ден щяла да изчезне напълно — нещо като Големия взрив, само че на обратно. Всичко щяло да стане толкова малко, че щяло да се превърне едва ли не в нищо. Беше непоносимо да мислим дори за планетите. И така беше с всичко. Всичко бе непоносимо.

Поносимо. Да понасяш. Всичко, нищо.

Живеехме така, сякаш се лутахме.

Всеки ден приличаше на следващия. И макар по цяла седмица да очаквахме да ѝ дойде краят, той пак ни носеше разочарование, а после отново идваше понеделник и всичко се повтаряше отначало — такъв беше животът и нямаше нищо друго. Започвахме да разбираме за какво говори Пиер Антон. Започвахме да разбираме и защо възрастните изглеждат, както изглеждат.

И макар да се бяхме зарекли никога да не ставаме като тях, се случваше точно това. А още няхмахме и петнайсет години.

Тринайсет, четиринайсет, възрастни. Мъртви.

Сега само Софи отговаряше на Пиер Антон, когато минехме покрай „Теринг“ 25 и чепатата слива.

— Бъдещето вече е тук! — викна веднъж Пиер Антон и махна с ръка, сякаш за да ни покаже, че вече е било направено всичко и не ни остава друго, освен Теринг и безсмислието на всичко.

Всички сведохме глава. Всички без Софи.

— Бъдещето е такова, каквото го направим — отвърна тя.

— Дрън-дрън! — заяви Пиер Антон. — Каквото и да го направиш, все тая, нищо няма смисъл.

— Страшно много неща имат смисъл! — Вбесена, Софи метна шепа камъни по Пиер Антон. Някои го улучиха, но не силно, изобщо не го заболя. — Ела в дъскорезницата и ще видиш какво има смисъл.

Осъзнах, че Софи говори съвсем сериозно.

За нея смисълът беше купчината смисъл. Или сигурно ще бъде по-точно да кажа, че купчината смисъл имаше за нея някакъв смисъл,

какъвто вече нямаше за нас, останалите.

— Вашите боклуци нямат смисъл! Ако имаха, световната преса още щеше да е тук и цялото население на света щеше да се стича като на поклонение в Теринг, за да види смисъла.

— Не искаш да видиш купчината смисъл, защото не ти стиска!
— провикна се колкото се може по-силно Софи.

— Ако вашата купчина боклуци имаше някакъв смисъл, щях да бъда страшно доволен — оповести снизходително Пиер Антон.

После добави тихо, почти състрадателно:

— Но тя няма, иначе нямаше да я продадете.

За пръв път от случката с невинността забелязах в очите на Софи сълзи.

Тя ги избърса толкова бързо, че после не бях сигурна дали изобщо съм ги видяла. Но не каза нищо повече на Пиер Антон. И от този ден нататък ходеше и се прибираще от училище по друг път.

До осми април оставаше само една седмица.

Една седмица до деня, когато музеят щеше да опакова и да откара купчината смисъл.

Една седмица, докато се докаже веднъж завинаги, че Пиер Антон не е прав.

Ние, останалите, се бяхме предали без бой, но ни беше непоносимо, че се предава и Софи. А се случваше точно това. Поне така си мислех. Само че Софи не се предаде. Софи изгуби разсъдъка си.

XXIII

Стана внезапно, въпреки че, замислехме ли се, си давахме сметка, че от известно време е имало признаци. Случваше се Софи да си стои мирно и кротко с нас в дъскорезницата. А после ни в клин, ни в ръкав да хукне, да започне да си удря главата в стълбовете, да рита стърготини по купчината смисъл, да се опитва да се покатери на нея и сигурно щеше да я събори, ако Оле и Големия Ханс не я хващаха и не я стискаха здраво.

Оставаше един ден, докато хората от музея дойдат, за да опаковат купчината смисъл, и тогава смисълът — или каквото бе останало от него — щеше да напусне завинаги Теринг.

— Смисълът не е техен, смисълът си е наш — изкрещя Софи и чак тогава се сетихме, че за пръв път от шест дни казва нещо.

— Ние им го продадохме!

— Не можем да продадем смисъла! — заудря Софи с юмрук Оле по гърдите и стомаха и аз видях, че го боли.

Тогава Големия Ханс я хвана за ръцете и ги изви зад гърба ѝ — сега вече я болеше Софи.

Знаех, че е права.

Смисълът не е нещо, което можеш да продадеш. Или го има, или го няма. Това, че бяхме продали купчината смисъл, я бе лишило от смисъл. Ако изобщо е имала смисъл де. Но аз не се замислих за това, защото ако още от самото начало не е имало смисъл, излизаше, че е права не Софи, а Пиер Антон.

— Направихме точно това, няма какво да го обсъждаме сега — кресна в отговор Оле направо вбесен и аз разбрах как и той е осъзнал, че не е трябвало да постъпваме така.

— Но в такъв случай тя няма никакъв смисъл — извика Софи.

— О, я стига, Софи. На кой му пука за купчината — кресна Големия Ханс, а аз си помислих, че с парите от музея той винаги може

да си купи нов велосипед, по-хубав от неоновожълтия бегач.

Наистина, защо изобщо да му пука?

— Ако купчината няма смисъл, излиза, че Пиер Антон е прав и нищо няма смисъл — продължи Софи. — Нищо!

— Престани, Софи — кресна Герда.

— Да, млъквай вече, Софи — каза Ян-Йохан.

— Млъквай, Софи — запригласяха Елиз, Хюсеин, Рике-Урсула, Свети Кай и всички останали.

Но Софи нямаше намерение да млъква. Къде ти! Разкрещя се още по-високо.

— Нищо! — пищеше тя. — Нищо! Нищо! Нищо!

Нищо! Нищо!...

Пищеше и пищеше. Пищеше толкова силно и пронизително, че ни заболяха ушите. Но най-лошото бе, че с писъците ѝ всичко сякаш се разпадна. Сякаш купчината смисъл, а заедно с нея и всичко останало вече наистина нямаха никакъв смисъл.

Пролетта, лятото, есента, зимата, радостта, болката, любовта, омразата, раждането, животът, смъртта.

Беше все едно.

Все. Едно. Нищо.

Проумях го не само аз.

И щом го проумяхме, в нас сякаш се всели самият дявол.

Хюсеин се нахвърли на Рике-Урсула, задето го бе накарала да даде молитвеното килимче. Големия Ханс изрита Хюсеин, за да му го върне за велосипеда. Елиз одраска Оле и го ухапа с все сила, после пък Рике-Урсула удари Елиз, а Софи започна да скубе Големия Ханс, докато в ръцете ѝ не останаха големи кичури. Ян-Йохан се спусна към Софи и я замлати с юмруци. Към него се присъедини Свети Кай, защото пак на Софи ѝ беше хрумнало за Исус и палисандровия кръст. Фредерик зашлеви Майкен по лицето и не след дълго те се затъркаляха в стърготините, но после Майкен се отскубна, понеже Госпожа Вернер изрита Фредерик в ребрата. Майкен пък се спусна към Герда, докато Госпожа Вернер бе проснат на земята от Анна-Ли точно когато Малката Ингрид я млатна с една от патериците си по главата, а Хенрик грабна другата и просна Малката Ингрид на пода.

Това бе всичко, което видях, защото Герда ми скочи изотзад, повали ме и двете се затъркаляхме из стърготините, между другите.

Юмруците улучваха право в целта — необучени, но силни. Скубех Герда, тя мен също. После хвана обичата ми и я задърпа така, че се разпищях от болка. Беше много учудена, че седи там и държи обичата ми, и това ми позволи да я изтикам и да скоча на крака. Хванах се за ухото, по него имаше лепкава топла кръв. В хаоса от боричкащи се тела зърнах още кръв, кръв, която течеше от лицата на съучениците ми и малко по малко обагреше стърготините и циментовия под отдолу.

Сякаш искахме да се изтребим един друг.

Веднага разбрах, че трябва да отида и да доведа Пиер Антон.

Успях да изритам и да се отскубна от хватката на Герда, която ме стискаше за прасците. Промуших се през навалицата, изчезнах през вратата и хукнах по пътя.

Тичах колкото ми крака държат.

Тичах, както никога дотогава. Задъхах се, усетих как ме пробожда в хълбоците, гърлото и краката ме боляха, но продължавах да тичам. Не знаех какво ще кажа на Пиер Антон, за да го накарам да се върне заедно с мен в дъскорезницата. Знаех само, че той трябва да дойде на всяка цена.

Пиер Антон седеше на клона си и гледаше неவிждащо към нищото.

Видях още отдалеч пуловера му — синееше се сред нежнозелените пъпки. Тичах, докато стигнах при дървото, после спрях като закована на тротоара и в началото не можех да кажа и дума, можех само да кашлям, да се давя и да се опитвам да си поема въздух, който все не искаше и не искаше да запълни белите ми дробове. Пиер Антон загледа усилията ми учуден и развеселен.

— На какво дължа тази чест, Агнес? — попита вежливо, макар че в гласа му се долавяше и присмех.

Направих се, че не съм забелязала.

— Софи полудя — изпелтечих веднага щом си поех достатъчно въздух, за да мога да говоря. — Всичките полудяха. Трябва да дойдеш.

Канех се да продължа и да се опитам да го убедя, макар и да не бях сигурна в какво. Но Пиер Антон се плъзна от клона, без да казва и дума, повися малко на ръце, после се пусна и стъпи на тревата долу.

Изчезна в двора и след малко се появи отново със стария си велосипед, с който отпраши, така че не ми остави възможността да го догоня.

Когато се върнах в дъскорезницата, велосипедът лежеше на пътя, където Пиер Антон го беше оставил, а от него нямаше и следа. Всичко бе потънало в гробна тишина.

Бутнах предпазливо вратата и влязох вътре.

Пред мен се разкри зловеща гледка.

Класът стоеше в полукръг около Пиер Антон.

Имаше счупени носове, разкъравани вежди, избити зъби, пукнати издути устни, насинени кървясали очи, едно скъсано ухо, един-двама едвам се държаха на крака. Всички бяха в кръв и стърготини.

Но аз видях друго. Аз видях омраза.

Омраза. Още омраза. Всички срещу всички.

Затворих вратата и влязох покрай стената в дъскорезницата.

Пиер Антон местеше очи ту към един, ту към друг.

— Какви малоумници! — възкликна той. Поклати глава и пристъпи малко напред. — Щом нищо няма смисъл, не си струва да се впрягате за нищо. А щом не си струва да се впрягате за нищо, не си струва и да се биете за нищо! — Пак ни огледа, сякаш ни приканваше да го опровергаем. — И какво според вас правите тук? — Пиер Антон изрита стърготините, обърна се към купчината смисъл и се изсмя пренебрежително. — Заради тази купчина боклуци ли? — посочи той презрително, после обаче вниманието му бе привлечено от нещо, макар и да не се разбра от какво.

Приближи се до купчината и я обиколи бавно. Дълго разглежда ковчега на малкия Емил с разложеното тяло на кучето отгоре. Взря се в главата му, после плъзна поглед от телескопа към националния флаг на Дания, към осквернения Исус върху палисандровия кръст, боксовите ръкавици, змията във формалдехид, шестте сини плитки и неоновожълтия велосипед, сетне към молитвеното килимче, патериците, мъртвия Оскар Малък и вкочанения показалец на Ян-Йохан. След това съгледа нещо, което го озадачи.

— Какъв е този парцал? — попита, като сочеше карираната носна кърпа.

— Това е смисълът! — изпищя истерично Софи. — Това е смисълът!

Пиер Антон премести очи от нея към нас. Явно му беше хрумнало нещо.

— А, така значи, това бил смисълът! — избухна гневно и сграбчи Софи. Хвана я за раменете и я поразтърси, така че тя спря да пищи. — Затова ли го продадохте?

— Смисълът — прошепна Софи.

— Смисълът, моля ви се! — изсумтя презрително Пиер Антон. — Дори и тази купчина боклуци да е имала някакъв смисъл, тя го е изгубила в деня, когато сте я продали за пари. — Той се изсмя отново. Пусна Софи и погледна Герда. — Колко струваше Оскар Малък, а, Герда?

Тя не отговори. Само се изчерви и сведе поглед.

Пиер Антон се взря в националния флаг и се извърна към Фредерик.

— Родината! — ухили се той. — Наистина ли си я продал за шепа монети, а, Фредерик? — Пиер Антон поклати глава. — Пак добре, че няма да отида на война и ти да си ми пълководец.

Очите на Фредерик се напълниха със сълзи.

— И молитвеното килимче, а, Хюсеин? Не вярваш ли вече в Аллах? — Пиер Антон се взря в Хюсеин, който стоеше със сведена глава. — По колко се продава вярата ти?

Пиер Антон продължи да изброява вещите в купчината смисъл — една по една, и един по един ние посървахме все повече.

— Ами ти, Ян-Йохан, защо не жертва цялата си ръка, щом си готов да продадеш пръста си на онзи, който дава най-висока цена? И ти, Софи, какво ти остана, след като се продаде?

Всички мълчахме.

Само стояхме и пристъпвахме в стърготините — не смеехме да се погледнем един друг, не смеехме да погледнем и Пиер Антон.

— Ако наистина имаше смисъл, нямаше да я продадете! — заяви в заключение на тирадата Пиер Антон, като разпери широко ръце по посока на купчината смисъл.

Пиер Антон беше победил.

Но после допусна грешка.
Обърна ни гръб.

XXIV

Първа му се нахвърли Софи и ако ние, останалите, не се бяхме намесили, Пиер Антон щеше да ѝ се отскубне лесно. Но ние се намесихме. Пръв я последва Ян-Йохан, сетне Хюсеин, след това Фредерик, Елиз, Герда, Анна-Ли, Свети Кай, Оле и Големия Ханс и накрая вече нямаше място, откъдето да риташ и да удряш Пиер Антон.

Не знам дали е било страшно.

Сега, като се връщам назад, явно наистина е било много страшно. Но не го помня като такова. Помня го като бъркотия. И като нещо добро. Имаше смисъл да удряме Пиер Антон. Имаше смисъл да го ритаме. Това беше важно, въпреки че той бе повален на пода, не можеше да се защити, а накрая не се и опитваше.

Именно той ни бе отнел купчината смисъл, както преди това ни бе отнел смисъла. За всичко бе виновен той. Че Ян-Йохан е загубил десния си показалец, че кучето е мъртво, че Свети Кай е осквернил своя Исус, че Софи е изгубила невинността си, че Хюсеин е изгубил вярата си, че...

Той беше виновен, че сме изгубили желание за живот, вкуса към бъдещето и сега вече сме на предела.

Единственото, за което бяхме сигурни, бе, че виновен е Пиер Антон. И че ще му отмъстим.

Не знам в какво състояние е бил Пиер Антон, когато си тръгнахме от дъскорезницата.

Знам обаче как изглеждаше, макар и да не казах в полицията.

Лежеше изкривен, с прекършен врат, с посиняло и отекло лице. От носа и устата му течеше кръв, обагрила и ръката, с която той се бе опитал да се предпази. Очите му бяха затворени, но лявото бе изскочило и изглеждаше странно криво под пукнатата вежда. Десният му крак беше счупен и се бе огънал под неестествен ъгъл, левият му лакът сочеше в странна посока.

Беше тихо, когато си тръгнахме, и не казахме довиждане.
Нито на Пиер Антон, нито помежду си.

Същата нощ изоставената дъскорезница изгоря до основи.

XXV

Изоставената дъскорезница горя цяла нощ и малко на другия ден.

После вече я нямаше.

Отидох късно сутринта. Повечето от останалите вече бяха там. Поздравихме се, но не си казахме нищо.

Огледах каквото беше останало: тлеещи развалини.

Нямаше как да определиш кое е било дъскорезница и кое — купчина смисъл. Ако не броим овъглените останки от стени, всичко се беше превърнало на пепел.

Един по един дойдоха и другите и не след дълго се събрахме целият клас. Никой не каза нищо. Дори на родителите, на полицията и на местния вестник, дори на хората от музея в Ню Йорк. Световната преса не се появи, но и да се беше появила, и на нея нямаше да кажем нищо.

Никой не попита за Пиер Антон и трябваше да мине известно време, докато свържат изчезването му предния ден с пожара в дъскорезницата. Досетиха се чак късно вечерта, когато на мястото на пожара откриха овъглените му останки. Недалеч от онова, което преди бе купчината смисъл.

Никой не възрази, когато в полицията решиха, че Пиер Антон е подпалил купчината смисъл и изоставената дъскорезница, понеже не е могъл да преглътне, че сме намерили смисъла и сега сме известни. Жалко само, че и той бил попаднал в клопката на пламъците.

Отидохме на погребението.

Някои дори си поплакахме.

Според мен искрено. Знам, защото плаках и аз. Изгубихме парите от музея, понеже никой не се беше сетил да застрахова

купчината смисъл. Но друга бе причината да плачем. Плакахме, защото беше много тъжно и много красиво с толкова цветя, сред тях и белите рози от класа ни, защото лъскавият гладък бял ковчег, който изглеждаше малък, нищо че бе два пъти по-голям, отколкото на невръстния Емил Йенсен, проблясваше, направо грееше заедно със светлината, отразена в очилата на бащата на Пиер Антон, защото музиката проникна вътре в нас, разрасна се и започна да напират навън, а не можеше да излезе. Ето как беше, независимо дали вярвахме в Бога, за когото пеехме, или в някой друг, или изобщо не вярвахме.

Плакахме, защото бяхме изгубили нещо, а друго бяхме спечелили. И защото боли и да губиш, и да печелиш. И защото знаехме какво сме изгубили, а още не можехме да изразим с думи какво сме спечелили.

След като белият гладък ковчег на Пиер Антон беше спуснат в земята и се събрахме в комуната на „Теринг“ 25, където господин Ескилдсен, бащата на Пиер Антон и още неколцина души, които не познавахме, но за които се досещахме, че са му роднини, казаха какви ли не хвалебствени неща за един Пиер Антон, когото никой от нас не познаваше, ние отидохме в изгорялата дъскорезница.

Смятахме, че според другите няма да е прилично точно в този ден да се срещаме в дъскорезницата, затова за пръв път от месеци тръгнахме по трима и поехме по различни пътища.

Мястото вече не тлееше.

Огънят беше угаснал, бяха останали само пепел и овъглени стени, студени и сивкавочерни. Там, където преди бе купчината смисъл, пепелта изглеждаше малко по-дебела, макар че няма как да съм сигурна. Всичко беше осеяно с парчета от покрива и каквото беше останало от стълбовете и гредите. Поразчистихме, като си помагахме един на друг. Работата беше тежка и мръсна и станахме целите черни — дори под дрехите.

Говорехме възможно най-малко. Само показвахме с движение на ръката или сочехме, когато някой трябваше да хване другия край на гредата или на камъка.

От контейнерите за боклук наблизко взехме празни бутилки, пластмасови съдове и кибритени кутийки, всичко, което можеше да ни свърши работа, а Софи изтича до тях и донесе, каквото откри, така че имаше съд за всеки.

Събрахме с ръце пепелта.

Затворихме старателно в съдовете сивкавата пихтия — единственото, което бе останало от смисъла.

Пазехме ги като зеницата на окото: Пиер Антон вече не ни крещеше от дървото на „Теринг“ 25, но минехме ли оттам, все ни се струваше, че го чуваме.

— Умираме толкова лесно, защото смъртта няма смисъл — крещеше той. — А смъртта няма смисъл, защото и животът няма смисъл. Но вие се забавлявайте!

XXVI

Онова лято се пръснахме по училища на север и юг, на изток и запад, а Софи беше пратена на място, където пазят такива като нея от тях самите.

Не се срещнахме никога вече — освен по случайност на улицата, където нямаше как да го избегнем. Никой не се и опита да събере класа, пък дори и на учителите да им хрумне такова нещо, се съмнявам, че някой ще отиде.

Оттогава минаха осем години.

Още пазя кибритената кутийка с прахта от дъскорезницата и купчината смисъл.

От време на време я вадя и я гледам. Всеки път, когато отварям внимателно протритата мукавена кутийка и гледам сивата прах, ми става едно такова особено. И макар да не мога да го обясня, знам, че има смисъл.

Знам и че смисълът не е нещо, с което можеш да си правиш шега.

Нали, Пиер Антон? Нали?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.